

9. kongres socialne pedagogike
19. – 21. oktober 2023
Hotel Planja na Rogli

Socialna pedagogika
v odsevu
sodobnega časa

ZBORNİK POVZETKOV PRISPEVKOV

Rogla, 2023

ZBORNİK POVZETKOV PRISPEVKOV

Uredili: Andreja Grobelšek in Bojana Caf
Rogla, 19. – 21. 10. 2023

ZBORNİK POVZETKOV PRISPEVKOV 9. KONGRESA SOCIALNE PEDAGOGIKE - SOCIALNA PEDAGOGIKA V ODSEVU SODOBNEGA ČASA

Združenje za socialno pedagogiko, 19. – 21. 10. 2023

UredilI: Andreja Grobelšek in Bojana Caf

Programski in organizacijski odbor kongresa: Ana Bešter, Saša Borovnik, Bojana Caf, Kristina Debenjak, Rok Demšar, Maša Fatur, Andreja Gimpelj Kovačič, Helena Grbec, Andreja Grobelšek, Vesna Hladnik, Darka Jakofčič, Hana Košan, Tina Kralj, Špela Razpotnik, Zala Rejc, Marina Ristić, Taja Rušnjak, Tea Vukomanović, Simona Zaletel, Alja Zorman

Dodatna organizacijska ekipa študentk: Samra Begić, Gaia Čok, Deja Dekleva, Anastasija Đekić, Taja Fabricijo, Brina Greif, Julija Kene, Liza Lozar Zajec, Živa Nikšič, Eva Rozman, Lea Tompa

Predsednica odbora: Ana Bešter

Sekretarka kongresa: Maša Fatur

Izdalo: Združenje za socialno pedagogiko, Kardeljeva ploščad 16, 1000 Ljubljana

Za izdajatelja: Rok Demšar

Oblikovanje in priprava preloma: Andreja Grobelšek

Oblikovanje logotipa kongresa: Marina Ristić

Dosegljivo na: www.zzsp.org

© Združenje za socialno pedagogiko, 2023 – vse pravice pridržane. Vsako razmnoževanje, delno ali v celoti, brez pisnega dovoljenja se kaznuje po Zakonu o avtorskih pravicah. Besedila v zborniku niso lektorirana in so objavljena v bolj ali manj enaki obliki, kot so bila prejeta, avtorji pa imajo odgovornost za ustreznost besedil.

Delovanje Združenja v letu 2023 finančno podpira Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije.

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 169613059

ISBN 978-961-96439-0-7 (PDF)

KAZALO

BESEDE POVABILA PRED KONGRESOM	8
TEMA KONGRESA	9
PROGRAM KONGRESA	11
PROGRAM KONGRESA – PODROBEN POGLED	13
PLENARNA PREDAVANJA	20
Alenka Kobolt in Bojan Dekleva	
Od »prvih korakov do zrelosti« oddelka za socialno pedagogiko - PEF Ljubljana	20
Tjaša Stepišnik Perdih	
Kaj me poganja?	20
Marko Štempihar	
Ponovni razmislek o aktualnosti revolucionarnih pedagogik	20
Zala Rejc	
(Ne)smiselnost zapora pride do izraza po odpustu	20
Nika Čuk in Polona Petrovič Erlah	
Okoljska kriza in povezovanje socialne pedagogike z drugimi strokami	21
Hana Košan	
Prožno in skupnostno delovanje v vsakdanjem življenju kot edini možni način odzivanja na negotove razmere	21
SEKCIJE	22
Vloga socialne pedagogike v kontekstu trajnostnega razvoja	22
Referati	22
Veronika Lisjak Banko	
Pristopi pri delu z gibalno oviranimi otroki in mladostniki za razvoj povezanosti z naravo, skrbi za okolje in trajnostne naravnosti	22
Helena Ločniškar	
Mladinsko delo v naravi - kako in zakaj?	22
Delavnice	23
Manca Šetinc Vernik	
Obrazi podnebnih migracij	23
Prožne oblike socialno pedagoškega dela v času negotovih razmer	23
Referati	23
Jana Bedrač in Ajda Gostinčar	
Primeri dobre prakse dela z romskimi ženskami v Mariboru - razvijanje različnih podpornih programov (Društva Kralji ulice)	23
Kristina Debenjak	
Razmislek o pomenu neformalnih podpornih mrež	24
Barbara Purkart	
Smo se res ustrašili starejših? Krizne razmere in pojav starizma v času pandemije covid-19	24

Delavnice	25
Anja Mihevc	
Kako motivirati nemotivirane?	25
Plakati	25
Luka Mrak in Meta Rutar	
Goriška varna soba	25
Vloga socialne pedagogike pri uresničevanjih prehodov iz institucije v skupnost	26
Referati	26
Nataša Delavec in Sonja Vidergar	
Iz bolnišnice do vključitve v lokalno okolje	26
Nastja Holc	
Izzivi sodobnega časa pri strokovnem delu z zaprtimi osebami	27
Sara Jerebic Starešinič in Tadej Petkovšek	
Dober, boljši, skupaj s tabo - medsebojno sodelovanje CUDV Draga in ZPKZ Ig	27
Tina Kralj	
Refleksija dela v stanovanjski skupini v obdobju zadnjih 10 let z vidika deinstitutionalizacije	28
Ina Kreft Toman	
Odraščanje v instituciji kot tveganje za brezdomnost: preventivno delovanje ob prehodu mladih v samostojnost	28
Tanja Madjar, Bojana Redenšek, Estera Čuček Pintarič	
Izzivi in pasti prehoda iz zapora v skupnost	29
Simon Šturm, Eva Salecl Božič	
Zapori - Ali nas slišite?	29
Darja Tadič	
Socialnopedagoška profesionalna naravnost v zaporu	30
Podporna skupnost socialnih pedagogov in pedagoginj ter skrb zase	30
Referati	30
Ana Bogdan Zupančič	
Moja pravljica – povezanost med izbrano pravljico, izbiro poklica in drugimi pomembnimi življenjskimi izbirami/odločitvami pri študentkah/študentih socialne pedagogike	30
Andreja Gimpelj Kovačič	
Dobro počutje na delovnem mestu, skrb vseh članov kolektiva	31
Andreja Grobelšek	
V iskanju blagostanja: stresni odziv, um, telo in stik	32
Matejka Podgrajsek	
Čuječnost v praksi	32
Marina Ristić	
Supervizija in notranji supervizor	33
Delavnice	33
Anja Ćorić, Društvo za razvijanje čuječnosti	
Čuječnost kot orodje skrbi zase	33
Simona Lesar in Lora Kočan	
Strategije za vzpostavitev ustreznega osebnega odzivanja na nesprejemljiva vedenja in čustvene stiske: tehnike in pristopi lastnega umirjanja	34
Tina Nanut	
Predstavitev metode fraktalne risbe	34
Špela Razpotnik, Rok Demšar, Ana Bešter, Kristina Debenjak, Primož Miklavžin	
Doktorske čajanke na Pedagoški fakulteti – doktorska čajanka oktober 2023	35
Plakati	36
Jana Cerovšek	
Študentska sekcija ZZSP	36

Socialna pedagogika v vzgoji in izobraževanju	36
Referati	36
Sonja Bobek Simončič	
Uresničevanje razvojno preventivnega programa svetovalne službe v vrtcu skozi različne pristope socialne pedagogike	36
Saša Borovnik	
Doživljanje čustev v šoli	37
Rok Demšar in Marjana Demšar	
Sistemske dialogične pristope v soustvarjanju socialnopedagoških dokumentov	37
Manca Farkaš	
Kaj z učencem po vzgojnem opominu?	38
Maruša Gajić	
Izzivi vzgojno-izobraževalnega dela v dijaškem domu in socialna pedagogika	39
Tamara Gorenc	
Problem ali rešitev? Kaj je bilo prej? – Model sodelovanja s starši	39
Barbara Gregorič	
Individualna in skupinska pomoč v osnovni šoli	40
Vesna Hladnik	
Sodelovanje s starši v šoli v sodobnem času – realna možnost ali utopija?	40
Julija Kene in Samra Begić	
Trpljenje mlade socialne pedagoginje	41
Dijana Kožar Tratnik	
Osnovna šola kot prostor za podporo otrokom s čustvenimi in vedenjskimi motnjami	41
Primož Miklavžin, Špela Razpotnik, Eva Rozman, Lana Sojer	
Tabor v naravi kot vmesni prostor srečevanja med raznolikimi skupinami mladostnikov	42
Urša Močnik	
Otroci, ki izstopajo v vedenjsko-čustveni sliki v predšolski vzgoji	42
Špela Potočnik	
Uporabnost modela Odzivnega lijaka znotraj VIZ	43
Simona Zaletel	
Inovativni pristopi poučevanja in učenja pri pouku dodatne strokovne pomoči	44
Alja Zorman	
Srednješolci in razvojne naloge v obdobju mladostništva	44
Delavnice	45
Nina Amon Podobnikar	
Sodelovanje šole in skupnosti – dobra praksa ali izziv?	45
Erika Benčina Herblan	
Sprehod z doživetjem in timsko-strateškimi izzivi	45
Manja Brinovšek	
Ustvarjalni pristop na urah dodatne strokovne pomoči v osnovni šoli	46
Sanja Klemenc	
Obravnava medvrstniškega nasilja z uporabo tehnik gledališke pedagogike (primer razredne ure)	46
Dženi Rostohar	
Digitalno pripovedovanje zgodb	47
Matic Novak, Milan Grah, Marko Kerovec, Vera Dimitrija Djokić, Ingrid Klemenčič	
Lov na pozornost	47
Plakati	48
Julia Hlede	
Predstavitve dela JAZ INTIMI, Zavoda za izobraževanje o odraščanju, odnosih, spolu in spolnosti	48
Julija Jekše, Aleksandra Peterka, Maša Volavšek, Veronika Preložnik	
Socialnopedagoški priročnik za delo z otroki in mladostniki s posebnimi potrebami	48
Tina Kralj	
Sekcija za institucionalno vzgojo	48

Alja Zorman	
Sekcija socialnih pedagoginj in pedagogov v šoli - SSPŠ	49
Meddisciplinarnost proti strokovnemu tribalizmu	50
Referati	50
Polonca Hartman	
Vedenje otrok s posebnimi potrebami – od znotraj in od zunaj	50
Nataša Mojškerc	
Interseksijska neenakost pri svetovalnem delu z žrtvami nasilja	50
Delavnice	51
Valerija Ilešič Toš, Melita Emeršič, Nataša Ličina	
(Ne)moč neizgovorjenih besed v kontekstu meddisciplinarnega sodelovanja	51
Plakati	51
Nika Petek in Renata Kozel	
Medresorska soodvisnost za uresničevanje ciljev pri delu z mladoletnimi storilci prekrškov ali kaznivih dejanj	51
Mateja Žan Turk	
Reševanje kompleksnih izzivov v socialni pedagogiki in oblikovanju	52
Okrogla miza	53
Tina Kralj, Ema Fene, Hermina Knuplež, Maja Povoden, Vanja Žmak, Mirjana Horvat Pogorelec	
Medinstitucionalno sodelovanje nasproti strokovnemu tribalizmu	53
ETIČNI KODEKS DELAVCEV NA PODROČJU SOCIALNE PEDAGOGIKE	57
KRATKE INFORMACIJE O ZDRUŽENJU ZA SOCIALNO PEDAGOGIKO	62

BESEDE POVABILA PRED KONGRESOM

Cenjene kolegice in kolegi!

Naš zadnji kongres je potekal tako rekoč sredi izrednih razmer in na daljavo.

Spomnimo se občutkov, ko smo zrl v negotovo prihodnost in se spraševali, ali bomo prihodnji kongres lahko spet imeli v živo. Izredne razmere so sicer za nami in obeta se nam pravi socialnopedagoški kongres v živo. To vsekakor je razlog za veselje!

Vendar pa se po preklicu izrednih razmer nismo avtomatično vrnili v prejšnje poznane čase. Opustiti smo morali upanje, da se bo vse vrnilo v stare tirnice, in primorani smo se bili pričeti soočati z novimi izzivi, ki nas opozarjajo na različne meje in omejitve: lastne strokovne in osebne omejitve ob spoznanjih, da sami nismo kos vsem izzivom; meje naših kolektivov in njihovega dometa; omejitve obstoječih družbenih institucij, kot so družina, šola, skupnost, država; meje možnega prihodnjega razvoja družbe ter nenazadnje omejitve našega planeta in njegovih virov, ki jih kot človeštvo potrebujemo za preživetje, a so končni in omejeni, vključno z bumerangom načina življenja zahodnega človeka, ki se nam vrača kot grozeča vizija apokalipse. In vsi ti razmisleki niso izključno strokovni, temveč se nenehno prepletajo tudi z našimi osebnimi izzivi.

Socialna pedagogika velja za prožno vedo, ki deluje na terenu, »tam zunaj«, če je treba, tudi pod milim nebom skupaj z njenimi uporabniki. Kot v praktični vsakdan usmerjena stroka lahko stopi v blato in si umaže roke, če je treba. Izvidniška narava naše stroke pravzaprav v obdobju kriz pride najbolj do izraza. Kako zmoremo strokovnjakinje in strokovnjaki ostajati prožni pri svojem delu ter odprti za izzive v času, ko so izzivi sveta vse bolj nepregledni? Kako pri tem svoj strokovni kompas ohranjamo aktiven? Kako se lahko pri tem vzajemno podpremo?

Naslednji kongres želimo posvetiti široki paleti tem, ki jo odpirajo zgoraj naznačena vprašanja. Poleg tega pa si želimo ustvariti tak format kongresa, ki bo ponudil začasen azil pred negotovostjo ter hitenjem iz krize v krizo. Z vami se želimo srečati v prijetnem skupnem prostoru in začasno upočasniti drvenje časa na tej naši simbolični strokovni vesoljski ladji. Želimo si prostora, kjer se bomo predvsem veliko poslušali, pogovarjali, družili in skupaj razglabljali o tem, kje smo, kam želimo iti ter kako se lahko v skupnih vizijah prihodnosti vzajemno čim bolje podpremo.

Da bo socialna pedagogika poleg pomena, ki ga ima na vseh koncih in krajih v sedanjosti, krepila tudi svoj značaj vede prihodnosti.

V imenu organizacijskega odbora kongresa:

Špela Razpotnik

TEMA

Ob iskanju teme letošnjega kongresa smo se v organizacijskem odboru srečevale z vprašanji, ki so odpirala vrata v različne socialnopedagoške prostore sodobnega časa. Vodilno temo »**Socialna pedagogika v odsevu sodobnega časa**« smo izpeljale v šest vsebinskih sklopov:

Vloga socialne pedagogike v kontekstu trajnostnega razvoja

Na sodobno družbo in njene sisteme vplivajo številne grožnje, vključno z okoljskimi nevarnostmi, ki vodijo človeka v ranljiv položaj. Priča smo okoljskim spremembam, katerih posledica so naravne nesreče, onesnaženost voda in zraka, izguba biotske raznovrstnosti, težave s pridelovanjem hrane, prisilne podnebne selitve, povečevanje ekonomske neenakosti ipd. Pri tem pa ne gre samo za okoljska vprašanja, ampak se ta kažejo tudi kot družbeni problemi, saj so neposredno ali posredno povezani z vsakodnevnim življenjem oziroma celo preživetjem ljudi. V številnih državah se ljudje soočajo z ekološko pogojeno družbeno neenakostjo, zato v našem celostnem pristopu razumemo tudi močno povezanost človeka z naravo.

Ali je socialna pedagogika lahko glasnica kolektivne odgovornosti družbe do ohranjanja okolja in naravnih virov ter se tako zoperstavi individualizaciji, sodobnemu življenjskemu slogu in hitremu tempu življenja ter političnim in ekonomskim razmeram, ki takšno stanje dopuščajo? Kakšna je naša vloga na področju ekološke pravičnosti in kolektivnih okoljskih ukrepov? Kako se lahko vključimo v varstvo okolja in kako lahko krepimo odpornost skupnosti proti nesrečam? Kako se na teme omejitev okolja in trajnostnega razvoja odzivamo kot stroka, strokovnjakinje in strokovnjaki znotraj različnih polij, začeni s vzgojo in izobraževanjem? Kakšni so naši razmisleki v zvezi s tem in kakšni morda inovativni pristopi, ki jih že ali bi jih lahko razvijali na preseku socialna pedagogika/okoljska kriza?

Prožne oblike socialnopedagoškega dela v času negotovih razmer

Pred tremi leti, ko je epidemija šele dobro vzniknila in se razbohotila, smo si vsi (po tistem) želeli, da bi se čim prej vrnili v stanje pred tem. Ob preklicu izrednih razmer pa smo se, čeprav smo se načelno vrnili v stare tire, znašli v svetu, ki je še bolj poln negotovosti in izzivov, kot tisti, v katerem smo živeli poprej. Te izzive lahko spremljamo na različnih ravneh, ki segajo od posameznika, preko skupin, skupnosti, pa do širših sistemskih vidikov. Socialna pedagogika je sicer prvakinja v obvladovanju kompleksnih življenjskih razmer, saj zaradi svojih načel za delovanje v vsakodnevnem polju vseskozi upravlja s konkretnimi krizami v središčih življenj naših uporabnikov. V zasledovanju prožnosti pri našem delu pa se sprašujemo: Kako (naj) socialna pedagogika krmari med različnimi izzivi sodobnega časa? Kako v času kriz, ki krčijo nabor možnosti, ohranjati socialnopedagoško podporo čim bolj prožno? Kakšne so pasti za socialno pedagogiko v času kriz in post-kriznih obdobj in kako jih lahko premostimo? Na kakšen način lahko socialna pedagogika nastavi kritično ogledalo sodobni družbi? Ali pri tem zmoremo kot stroka zavzeti aktivno vlogo?

Vloga socialne pedagogike pri uresničevanjih prehodov iz institucije v skupnost

V Sloveniji je še vedno velik delež ljudi nastanjen v institucijah. V primerjavi z drugimi evropskimi državami na tem področju delamo premike mnogo prepočasi. Ravno zaradi tega so se zadnja desetletja obarvali mnogi projekti deinstitutionalizacije, ki so bili spodbujeni med drugim

s strani EU sredstev, namenjenih prav temu področju. Socialna pedagogika sodeluje v procesih deinstitutionalizacije na zelo različne načine, od sodelovanja v institucijah, ki se postopoma preobražajo v bolj skupnostne oblike dela, pa do podpornih oblik dela v skupnosti, ki jih organizira ali pomaga inovativno razvijati.

Pod tem vsebinskim okriljem vabimo k sodelovanju tako kolegice in kolege iz velikih institucij, kot so zapori, domovi, posebni zavodi, vzgojni zavodi, organizacije, ki sodijo pod okrilje zdravstva, kot tudi iz različnih nevladnih organizacij, da osvetlimo izzive in možnosti, ki jih nudijo institucije, na drugi strani pa tudi bolj skupnostno naravnane oblike dela, ki so večji del doma v nevladnem sektorju. Le v sodelovanju in vzajemnem spoznavanju dela drug drugega bomo lahko res prišli do premikov na širši ravni.

Podporna skupnost socialnih pedagogov in pedagoginj ter skrb zase

Tema skrbi zase v zadnjem času močno sili v ospredje razmišljanj poklicev pomoči.

Pojav bi si po svoje lahko razlagali tudi kot odgovor na vse večjo negotovost, ki jo čutimo v družbi, in zahtevnost ter kompleksnost izzivov, s katerimi se srečujemo pri svojem delu. Ob tem si vsak zase lahko zastavimo kar nekaj vprašanj: Ali me strah pred negotovostjo hromi ali me žene naprej (strokovno in/ali osebno)? Kakšne oblike podpore (lahko) dobim znotraj organizacije, kjer delam? Ali opazim stisko pri sodelavcih in jim pri tem znam po-nuditi oporo? Kakšno podporo potrebujem, da se lahko spoprijemam z izzivi svojega dela, ter kje in kako le-to najdem? Kako se vzajemno krepimo v svojih močeh in podpiramo v svojih ranljivostih? Kako se skrb zase na individualni ravni povezuje s skrbjo za skupnost/kolektiv na kolektivni ravni? Kje kot skupnost socialnih pedagoginj in pedagogov stojimo? Smo drug drugemu v podporo in pomoč?

Socialna pedagogika v vzgoji in izobraževanju

Še vedno je glavnina naših sodelavk ter sodelavcev zaposlenih v vzgoji in izobraževanju. Socialna pedagogika znotraj sistema VIZ igra zelo pomembno vlogo, pogosto pa je zaradi sodelovanja s tistimi, ki jim obstoječi sistem ni najbolj po meri, tista, ki prva vidi izzive, težave sistema, pogosto pa tudi rešitve, ki jih utira v vsakodnevem življenju. Klegice in kolege spodbujamo k deljenju najrazličnejših izkušenj in kreativnih prilagoditev na današnji vzgojno-izobraževalni sistem, ki ima z vidika socialne pedagogike še veliko možnosti za izboljšave. Kakšne strokovne oblike socialni pedagogi kot strokovni delavci v VIZ lokalno lepimo na rane tega velikega sistema in ali so morda lahko ti obliži zametki novih vizij, ki bi jih sistemsko na področju vzgoje in izobraževanja potrebovali?

Meddisciplinarnost proti strokovnemu tribalizmu

Ne le okoljske teme, tudi vse druge teme, ki jih obravnavamo, so videti vse bolj kompleksne in jih je nemogoče nasloviti, kaj šele razrešiti iz enega samega disciplinarnega vidika. Socialne pedagoginje in pedagogi se tega dobro zavedamo, saj verjetno ni področja, na katerem ne bi bilo za uspešno delo nujno sodelovanje več strok. Kakšno je to meddisciplinarno sodelovanje? Ali dopušča enakovrednost, dialog in medsebojno plemenitenje? Kateri so izzivi in kateri potenciali meddisciplinarnega sodelovanja? Ali naše delo prehaja meje posameznih disciplin in postaja že samo po sebi meddisciplinarno? Postajamo multipraktiki? Vabimo k refleksiji tudi tovrstnih izkušenj, ki bodo lahko ostalim v navdih pri nadaljnjem trans-disciplinarnem delu in sodelovanju z drugimi.

PROGRAM KONGRESA

ČETRTEK, 19. 10. 2023		PETEK, 20. 10. 2023		SOBOTA, 21. 10. 2023	
9.00 -10.30	Prijave udeležencev	9.00- 10.15	Plenarno predavanje Tjaša Stepišnik Perdih Kaj me poganja?	9.00-10.15	Plenarno predavanje Nika Čuk in Polona Petrovič Erlah Okoljska kriza in povezovanje socialne pedagogike z drugimi strokami
10.30-11.00	Otvoritev	10.15-10.30	<i>Krajši odmor</i>	10.15-10.30	<i>Krajši odmor</i> Poligon: LOV NA POZORNOST
11.00-12.00	Plenarno predavanje Alenka Kobolt in Bojan Dekleva Od »prvih korakov do zrelosti« oddelka za socialno pedagogiko – Pef Ljubljana	10.30-12.00	Delo po vzporednih skupinah	10.30-11.30	Delavnice
12.00-12.15	<i>Krajši odmor</i>	12.00-12.30	<i>Odmor s kavo in prigrizki; predstavitve plakatov</i>	11.30-12.00	<i>Odmor s kavo in prigrizki</i>
12.15-13.15	Plenarno predavanje Marko Štempihar Ponovni razmislek o aktualnosti revolucionarnih pedagogik	12.30 - 14.00	Okrogla miza "Medinstitucionalno sodelovanje nasproti strokovnemu tribalizmu"	12.00-13.00	Delavnice
13.15-15.00	<i>Kosilo</i>	14.00-15.30	<i>Kosilo</i>	13.00- 14.30	Zaključni plenum

ČETRTEK, 19. 10. 2023		PETEK, 20. 10. 2023		Program, ki poteka ves čas kongresa: Refleksija ob storžih, Izmenjevalnica in darilnica. Pridružujemo si pravico do manjših sprememb programa.
15.00-16.00	Plenarno predavanje Hana Košan Prožno in skupnostno delovanje v vsakdanjem življenju kot edini možni način odzivanja na negotove razmere	15.30-16.30	Plenarno predavanje Zala Rejc (Ne)smiselnost zapora pride do izraza po odpustu	
16.00-16.30	Refleksija ob storžih	16.30-16.45	<i>Krajši odmor</i>	
16.30-17.00	<i>Odmor s kavo in prigrizki; predstavitev plakatov</i>	16.45-17.45	Socialnopedagoški pogovori (metoda svetovna kavarna)	
17.00-18.30	Delo po vzporednih skupinah	17.45-18.00	<i>Krajši odmor</i>	
18.30-20.30	<i>Večerja</i>	18.00-18.45	Socialnopedagoški pogovori (metoda svetovna kavarna)	
20.30	Plesna predstava Ursus Dancers	19.30-21.30	<i>Skupna večerja s podelitvijo priznanj</i>	
21.15-24.00	DJ-ka Eva Boke Ziblje	21.30 ⇒	Koncert Kiwi Flash, druženje in ples	

PROGRAM KONGRESA – podroben pogled

ČETRTEK, 19. OKTOBER 2023

9.00-10.30	Prijave udeležencev
Snežna dvorana	
10.30-11.00	Otvoritev kongresa
11.00-12.00	Plenarno predavanje Alenka Kobolt in Bojan Dekleva: Od »prvih korakov do zrelosti« oddelka za socialno pedagogiko – Pef Ljubljana
12.00-12.15	<i>Krajši odmor</i>
12.15-13.15	Plenarno predavanje Marko Štempihar: Ponovni razmislek o aktualnosti revolucionarnih pedagogik
13.15-15.00	<i>Kosilo</i>
Snežna dvorana	
15.00-16.00	Plenarno predavanje Hana Košan: Prožno in skupnostno delovanje v vsakdanjem življenju kot edini možni način odzivanja na negotove razmere
16.00-16.30	Refleksija ob storžih
16.30-17.00	<i>Odmor s kavo in prigrizki; predstavitve plakatov</i>
17.00-18.30	Sekcije – referati

17.00-18.30	Seminarska soba 1	Seminarska soba 2	Seminarska soba 3	Video soba	Snežna dvorana	Restavracija
	Veronika Lisjak Banko Pristopi pri delu z gibalno oviranimi o/m za razvoj povezanosti z naravo, skrbi za okolje in trajnostne naravnosti	Saša Borovnik Doživljanje čustev v šoli	Tina Kralj Refleksija dela v stanovanjski skupini v obdobju zadnjih 10 let z vidika deinstitutionalizacije	Ana Bogdan Zupančič Moja pravljica – povezanost med izbrano pravljico, izbiro poklica in drugimi pomembnimi življenjskimi izbirami/odločitvi mi pri študentkah/študentih socialne pedagogike	Jana Bedrač in Ajda Gostinčar Primeri dobre prakse dela z romskimi ženskami v Mariboru-razvijanje različni podpornih programov (Društva Kralji ulice)	Barbara Gregorič Individualna in skupinska pomoč v osnovni šoli
	Helena Ločniškar Mladinsko delo v naravi - kako in zakaj?	Špela Potočnik Uporabnost modela Odzivnega lijaka znotraj VIZ	Ina Kreft Toman Odraščanje v instituciji kot tveganje za brezdornost: preventivno delovanje ob prehodu mladih v samostojnost	Julija Kene in Samra Begić Trpljenje mlade socialne pedagoginje	Nataša Mojškerc Intersekcijska neenakost pri svetovalnem delu z žrtvami nasilja	Simona Zaletel Inovativni pristopi poučevanja in učenja pri pouku dodatne strokovne pomoči
	Primož Miklavžin, Špela Razpotnik, Eva Rozman, Lana Sojer Tabor v naravi kot vmesni prostor srečevanja med raznolikimi skupinami mladostnikov		Tanja Madjar, Bojana Redenšek, Estera Čuček Pintarič Izzivi in pasti prehoda iz zapora v skupnost	Andreja Grobelšek V iskanju blagostanja: stresni odziv, um, telo in stik	Andreja Gimpelj Kovačič Dobro počutje na delovnem mestu, skrb vseh članov kolektiva	Marina Ristić Supervizija in notranji supervizor

18.30-20.30	<i>Večerja</i>
Snežna dvorana, galerija	
Večerni program	
20.30	Plesna predstava Pesem o zahajajočem soncu (Studio za svobodni ples, Ursus Dancers)
21.15-24.00	DJ-ka Eva Boke Ziblje in cirkuški gosti

PETEK, 20. OKTOBER 2023

7.00-9.00	<i>Zajtrk</i>
Snežna dvorana	
9.00-10.15	Plenarno predavanje Tjaša Stepišnik Perdih: Kaj me poganja?
10.15-10.30	<i>Krajši odmor</i>
10.30-12.00	Sekcije – referati

10.30-12.00	Seminarska soba 1	Seminarska soba 2	Seminarska soba 3	Video soba	Snežna dvorana	Restavracija
	Alja Zorman Srednješolci in razvojne naloge v obdobju mladostništva	Barbara Purkart Smo se res ustrašili starejših? Krizne razmere in pojav starizma v času pandemije covid -19	Rok Demšar, Marjana Demšar Soustvarjanje dokumentov v socialno pedagoški praksi	Nastja Holc Izzivi sodobnega časa pri strokovnem delu z zaprtimi osebami	Sonja Bobek Simončič Uresničevanje razvojno preventivnega programa svetovalne službe v vrtcu skozi različne pristope socialne pedagogike	Manca Farkaš Kaj z učencem po vzgojnem opominu?
	Maruša Gajić Izzivi vzgojno-izobraževalnega dela v dijaškem domu in socialna pedagogika	Sara Jerebic Starešinič, Tadej Petkovšek Dober, boljši, skupaj s tabo - medsebojno sodelovanje CUDV Draga in ZPKZ Ig	Polonca Hartman Vedenje otrok s posebnimi potrebami – od znotraj in od zunaj	Simon Šturm, Eva Salecl Božič Zapori - Ali nas slišite?	Urša Močnik Otroci, ki izstopajo v vedenjsko-čustveni sliki v predšolski vzgoji	Vesna Hladnik Sodelovanje s starši v šoli v sodobnem času – realna možnost ali utopija?
	Kristina Debenjak Razmislek o pomenu neformalnih podpornih mrež	Nataša Delavec, Sonja Vidergar Iz bolnišnice do vključitve v lokalno okolje	Dijana Kožar Tratnik Osnovna šola kot prostor za podporo otrokom s čustvenimi in vedenjskimi motnjami	Darja Tadič Socialnopedagoška profesionalna naravnost v zaporu	Matejka Podgrajsek Čuječnost v praksi	Tamara Gorenc Problem ali rešitev? Kaj je bilo prej? – Model sodelovanja s starši

12.00-12.30	Odmor s kavo in prigrizki; predstavitve plakatov
12.30 -14.00	Tina Kralj, Maja Povoden, Hermina Knuplež, Ema Fene, Vanja Žmak, Mirjana Horvat Pogorelec: Okrogla miza “Medinstitucionalno sodelovanje nasproti strokovnemu tribalizmu”
14.00-15.30	Kosilo
Snežna dvorana	
15.30-16.30	Plenarno predavanje Zala Rejc: (Ne)smiselnost zapora pride do izraza po odpustu
16.30-16.45	Krajši odmor
16.45-17.45	Socialnopedagoški pogovori (metoda svetovna kavarna)
17.45-18.00	Krajši odmor
18.00-18.45	Socialnopedagoški pogovori (metoda svetovna kavarna)
19.30-21.00	Skupna večerja s podelitvijo priznanj
Snežna dvorana	
Večerni program	
21.30 ⇒	Koncert Kiwi Flash, druženje in ples

SOBOTA, 21. OKTOBER 2023

7.00-9.00	Zajtrk					
Snežna dvorana						
9.00-10.15	Plenarno predavanje Nika Čuk in Polona Petrovič Erlah: Okoljska kriza in povezovanje socialne pedagogike z drugimi strokami					
10.15-10.30	Krajši odmor POLIGON: LOV NA POZORNOST od 10.15 zunaj					
10.30-11.30	Sekcije – delavnice					
10.30-11.30	Seminarska soba 1	Seminarska soba 2	Seminarska soba 3	Video soba	Snežna dvorana	Zunaj
	Špela Razpotnik, Rok Demšar, Ana Bešter, Kristina Debenjak, Primož Miklavžin Doktorske čajanke na Pedagoški fakulteti – doktorska čajanka oktober 2023	Manja Brinovšek Ustvarjalni pristop na urah dodatne strokovne pomoči v osnovni šoli	Dženi Rostohar Digitalno pripovedovanje zgodb	Anja Čorić Čuječnost kot orodje skrbi zase	Manca Šetinc Vernik Obrazi podnebnih migracij	Erika Benčina Herblan Sprehod z doživetjem in timsko-strateškimi izzivi
11.30-12.00	Odmor s kavo in prigrizki					

12.00-13.00	Sekcije – delavnice					
12.00-13.00	Seminarska soba 1	Seminarska soba 2	Seminarska soba 3	Video soba	Snežna dvorana	Restavracija
	Simona Lesar, Lora Kočan Strategije za vzpostavitev ustreznega osebnega odzivanja na nesprejemljiva vedenja in čustvene stiske: tehnike in pristopi lastnega umirjanja	Valerija Ilešič Toš, Melita Emeršič, Nataša Ličina (Ne)moč neizgovorjenih besed v kontekstu meddisciplinarnega sodelovanja	Tina Nanut Predstavitev metode fraktalne risbe	Nina Amon Podobnikar Sodelovanje šole in skupnosti – dobra praksa ali izziv?	Sanja Klemenc Obravnava medvrstniškega nasilja z uporabo tehnik gledališke pedagogike (primer razredne ure)	Anja Mihevc Kako motivirati nemotivirane?
Snežna dvorana						
13.00-14.30	Zaključni plenum					

PLENARNA PREDAVANJA

Alenka Kobolt in Bojan Dekleva

Od »prvih korakov do zrelosti« oddelka za socialno pedagogiko - PEF Ljubljana

V prispevku se bova kot člana prve ekipe novonastalega Oddelka za Socialno pedagogiko na Pedagoški fakulteti v Ljubljani ozrla na začetne, »pionirske« korake razvoja oddelka. Gre za obdobje »rojstva« nove študijske smeri, ki je bila do takrat sestavni modul raznolikih študijskih smeri Oddelka za Defektologijo. Nadaljevala s pregledom razvoja stroke, dilem, ki jih je razvoj porajal, tako iz zornega kota temeljnih in pomembnih vsebin študija, kot z analizo umeščenosti nastajajoče discipline v Slovenskem in mednarodnem okolju.

Tjaša Stepišnik Perdih

Kaj me poganja?

Od kje črпам energijo za svoje delo in ali me to izčrpa? Kako obvladujem kompleksnost in negotovost vsakdana? Me strah pred negotovostjo hromi ali žene naprej? Kako se po navadi odzivam in kakšno odzivanje opazim pri drugih ljudeh? Kakšno vlogo ima pri tem medosebna podpora? Na takšna in podobna vprašanja bomo pogledali skozi prizmo polivagalne teorije, ki s pomočjo razumevanja delovanja živčnega sistema razlaga naše odzivanje na stresne in ogrožajoče situacije ter poudarja pomen medosebnih odnosih.

Marko Štampihar

Ponovni razmislek o aktualnosti revolucionarnih pedagogik

Prispevek se bo osredotočal na vprašanje, kako organizirati izobraževanje, da bo ta na ravni etične naloge, ki je v jedru humanistične misli. Etika v izobraževanju postavlja naslednji kriterij izobrazbe: izobražen človek je tisti, ki zna in zmore skrbeti za dobro skupnosti in se v svojem delovanju osredotoča na povečevanje občega blagostanja. Glavni pedagoški izziv se danes kaže v tem, da izobraževanje postaja vse bolj funkcionalno – podrejeno imperativu prostih trgov, medtem ko se z večino ljudi in njihovo dobrobitjo ne ukvarja. Kako torej izobraževati za to, da bomo v prihodnje ustvarjali svet, v katerem bo več humanosti in sočutja? In kako se izviti iz imperativa, ki ljudi spreminja v človeški kapital, kritično mišljenje pa pretolmači v funkcionalno pismenost, vse skupaj pa služi predvsem servisiranju sistema, ki povzroča vse globlje krize in ustvarja dobre pogoje za nadaljnje katastrofe?

Zala Rejc

(Ne)smiselnost zapora pride do izraza po odpustu

V tem predavanju se bomo osredotočili na proces vrnitve oseb, ki so odslužile zaporno kazen, nazaj v družbo. Pregledali bomo, kako se razlikuje življenje znotraj in izven zaporskih zidov, in s katerimi osnovnimi izzivi se srečujejo bivši_e zaporniki_ce ob vrnitvi. Analizirali bomo, kako družba obravnava te osebe in kakšno vlogo igrajo institucionalne podpore. Medtem ko družba pogosto pričakuje, da se posamezniki_ce sami spopadejo s posledicami zapora, bomo razpravljali o širšem vplivu takšne prakse na skupnost in iskali poti za izboljšanje.

Okoljska kriza in povezovanje socialne pedagogike z drugimi strokami

Za zdravje in dobro počutje ljudi je potrebno čisto in zdravo naravno okolje. Človek pa s svojim delovanjem škoduje osnovnim sistemom, ki mu omogočajo življenje. Okoljska kriza povzroča kulturne ter socialno-ekonomske neenakosti, ki izvirajo iz okoljskih krivic ter istočasno zaostreže že obstoječe neenakosti. Zato je nujno potrebno povezovanje strok, ki v svoji vsakodnevni praksi tesno sodelujejo z ljudmi in njihovimi skupnostmi.

V predavanju bova govorili o tem, kako je nujno, da se skupaj na različnih ravneh odzovemo na potrebe ljudi, ki izhajajo iz posledic okoljske krize. Zavzeti se je potrebno za preoblikovanje tistih škodljivih praks, ki vplivajo na kakovost življenja ljudi ter hkrati varujejo naravno okolje zaradi njegove lastne vrednosti. Potrebno je iskanje kolektivnih rešitev na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni. Predvsem pa je pri iskanju teh rešitev nujno sodelovanje in soustvarjanje med lokalnim prebivalstvom ter različnimi poklici in strokami.

Hana Košan

Prožno in skupnostno delovanje v vsakdanjem življenju kot edini možni način odzivanja na negotove razmere

Predavanje izhaja iz pobude kolegic, s katerimi si pogosto delimo frustracije, ki jih doživljamo pri svojem delu in opazovanju sveta okoli nas, pri čemer se sprašujemo, kje kot stroka zavzemamo mesto. Pri tem me vedno znova pomiri dejstvo, da nas druži ideja, da smo si kot skupnost socialnih pedagogin in pedagogov podpora in spodbuda za nadaljnje delovanje.

Predavanje bo predvsem osebni razmislek o tem, kako lahko v današnjem času, ko je očitno stremenje k birokratizaciji življenj, nenehnemu postavljanju pravil, vkalupljanju in kategorizaciji ljudi ter dogajanja okoli nas zavoljo t.i. varnosti, obvladovanja kompleksnih situacij, odzivanja na krize, vseeno sledimo temeljnim socialnopedagoškim načelom. Pri tem kot ključno vidim naše delovanje v skupnosti (in s skupnostjo) na način prožnega odzivanja in sprejemanja človeka z vsem, kar življenje v današnjem času prinaša.

Zdi se, da se prepuščamo nebrzdanemu toku, ki ga poimenujemo negotovost, ki namesto vračanja posameznikov v skupnost gradi nove institucije in varovane oddelke, namesto stanovanj postavljačasne azile in zavetišča, namesto sprejemanja kompleksnih življenjskih situacij postavlja hitre diagnoze ter namesto prožnega podpornega dela z ljudmi postavlja naše delo v protokole.

Razmislek bo spodbuda, da kot socialne pedagoginje in pedagogi zavzamemo aktivno držo pri umirjanju deročih tokov, spodbuda, da nas odsev družbe nagovori k prožnemu, kreativnemu srečevanju z ljudmi v najbolj vsakdanjih situacijah.

Na predavanju bom predvsem izhajala iz svojih izkušenj, ki sem jih dobila pri delu na Društvu Kralji ulice, predstavila pa bom tudi primere dobrih praks iz drugih področij, ki so nam navdih, da lahko socialnopedagoško delujemo v najrazličnejših družbenih kontekstih.

Vloga socialne pedagogike v kontekstu trajnostnega razvoja

Referati

Veronika Lisjak Banko

Pristopi pri delu z gibalno oviranimi otroki in mladostniki za razvoj povezanosti z naravo, skrbi za okolje in trajnostne naravnosti

V prispevku opisujem pristope, ki jih uvajamo v vzgojno delo z otroki s posebnimi potrebami v CIRUS Kamnik, z namenom razvijati povezanost z naravo, samooskrbo, skrb za okolje. Otroci in mladostniki z gibalno oviranostjo ali drugimi posebnimi potrebami so velikokrat izključeni iz aktivnosti v naravi, saj potrebujejo številne prilagoditve, kar zahteva dodatno angažiranje strokovnih delavcev ali svojcev, veliko iznajdljivosti in fleksibilnosti. Vloga socialnega pedagoga je v tem, da išče načine in prilagoditve, s katerimi omogoča aktivno vključenost otrok in mladostnikov. Ozavešča jih o vplivih, ki jih imajo z vsakodnevnimi aktivnostmi na okolje, uči jih čudenja ob opazovanju naravnih pojavov, razlaga jim medsebojno povezanost različnih sistemov, navdušuje jih za stik z naravo, skupaj z njimi preživlja čim več časa na prostem...

V referatu bom opisala konkretne aktivnosti, ki jih izvajamo z mislijo na trajnostni razvoj, izzive, s katerimi se srečujemo in jih razrešujemo, ter naše načrte za naprej. Seveda je pomembna tudi osebna naravnost strokovnega delavca in znanje, ki ga lahko predaja naprej, pa tudi posluš ustanove za posege v okolico. V CIRIUS Kamnik imamo na voljo precej zelenih površin, ki omogočajo uveljavljanje trajnostnih pristopov, a tudi različne poglede na to, kako naj bi ta okolica izgledala. Socialni pedagog lahko s svojim znanjem, osebnostno naravnostjo in idejami spodbuja spremembe v naravnosti ustanove, kjer dela, z različnimi akcijami pa tudi vpliva na širše okolje.

Helena Ločniškar

Mladinsko delo v naravi - kako in zakaj?

Stik z naravo, dejavnosti v njej in postavljanje izzivov mladim predstavljajo pomembne elemente lokalnega in še zlasti mednarodnega mladinskega dela v Mladinskem centru Idrija v zadnjih letih. Zato smo sodelavke z zavedanjem, da same oblikujemo projekte, v katerih sodelujemo, načrtno izvedle nekaj takih, ki so (a) udeležencem in tudi nam samim omogočili več časa v naravi in manj v pisarni, (b) dali priložnost skupinskih izzivov bivanja v naravi, (c) poskrbeli za priložnost krepitev spretnosti in znanja mladinskih delavcev za vodenje skupine v naravi in nenazadnje tudi (d) izpostavili spregledano prednost preprostega dostopa do narave v krajih, ki so sicer označeni kot manj privilegirani v primerjavi z večjimi središči.

Vse to smo počeli s prepričanjem, da zlasti bližnje in intenzivne izkušnje stika z naravo in bivanja v njej omogočajo razvoj posameznikov in skupin ter nezamenljivo vzgojo za sobivanje z naravo in trajnostno delovanje tudi sicer oziroma kasneje v življenju.

V našem primeru smo tako pripravljali aktivnosti v sklopu lokalnih aktivnosti, mladinskih izmenjav, študijskih obiskov in usposabljanj za mladinske delavce. Nekaj primerov dobrih praks smo tudi zbrali in so dostopne na naši spletni strani.

Vabljeni torej tisti, ki vas zanimajo konkretne ideje za delo z mladimi v naravi, pa tudi tisti, ki vas zanima, kako smo mladinski delavci zasnovali in izvedli projekte, ki so nam omogočili učenje in izmenjavo s tujimi organizacijami, izkušenimi na področju dela v naravi.

Delavnice

Manca Šetinc Vernik

Obrazi podnebnih migracij

Si predstavljate, da bi morali zaradi dolgoletnih suš in naraščajočih temperatur, zaradi katerih ne uspete pridelati hrane zase in za svojo družino, ali pa zaradi poplav in erozije tal, preprosto za vedno zbežati iz svoje domovine in si poiskati nov varen prostor pod soncem? In da bi vas nato zaradi neobstoječe mednarodnopravne zakonodaje vse vaše življenje žigosali s terminom »ilegalni migrant_k«? Samo zato, ker ste si upali zapustiti kraj, kjer ste se rodili, in skušali preživeti neke druge? Samo zato, ker ste si reševali življenje?

Na delavnici bomo z vživljanjem v kožo drugega spremenili perspektivo običajnih pogovorov o selitvah po svetu in spoznali osebne izpovedi s petih različnih koncev sveta, ki jim je vsem skupno to, da se zaradi posledic podnebnih sprememb vse več ljudi seli oziroma beži iz domovine. Udeleženci_ke spoznajo negativne vplive podnebne krize na različne kraje po svetu, spoznajo ozadja osebnih odločitev, ki so vodile do selitev, ter se srečajo z mankom pravne zaščite ljudi, ki jim pravimo podnebni begunci_ke.

Prožne oblike socialno pedagoškega dela v času negotovih razmer

Referati

Jana Bedrač in Ajda Gostinčar

Primeri dobre prakse dela z romskimi ženskami v Mariboru - razvijanje različnih podpornih programov (Društva Kralji ulice)

O mariborskih Romih, kaj šele Rominjah, se dolga leta sploh ni govorilo, kar kaže na zaskrbljujočo nevidnost romske skupnosti v Mariboru. Romske ženske se ne vključuje v že obstoječe običajne programe in aktivnosti, ki večinoma niso prilagojeni tako ekstremno ranljivi populaciji. Zanje je značilna večkratna socialna izključenost in tako zaradi kompleksnosti nakopičenih težav na več področjih potrebujejo podporo, ki je usmerjena v vsakodnevne izzive ter se sprotno odziva na potrebe v njihovem vsakdanu. Opažamo, da so v tem prostoru Rominje izrazito vezane izključno na domače okolje, ekonomsko in socialno so odvisne od partnerjeve in družinske mreže. Večina jih nima uspešno končane niti osnovne šole, imajo velike težave s pismenostjo, opažamo pa tudi izrazit manko (preverjenih) informacij (npr. izguba nedolžnosti, kdaj obiskati zdravnika, zakaj je

potrebno jemati terapijo, ki ti jo predpiše zdravnik, vloge v družini in družinska dinamika ipd.). Prav tako ima večina romskih žensk negativno izkušnjo s službami, ki delujejo na področju varstva, vzgoje in izobraževanja, zdravstva in/ali socialnega varstva. Ženske v romski skupnosti večino časa preživijo doma in imajo stike z drugimi osebami iz okolja redkeje od moških. Leta 2017 smo na pobudo Rominj oblikovali t.i. žensko skupino, v okviru katere se redno tedensko srečujemo z Rominjami z namenom (samo)pomoči, podpore, razbremenitve in okrepitve. Prav tako smo vzpostavili sistem opravljanja prostovoljskega dela, z namenom socialne aktivacije, predvsem pa z namenom občutka koristnosti, pripadnosti in izvajanja vsaj ene aktivnosti izven doma. Ustvarili smo varen in sprejemajoč prostor, ki omogoča, da vanj povabimo tudi druge akterje iz skupnosti (npr. zdravstvene delavce). Predstavili bomo različne oblike podpornega dela, ki ga izvajamo v okviru skupnostnega prostora na Preradovičevi v Mariboru, in odzivanja na aktualne izzive. Pri razvijanju programov podpore in pomoči izhajamo iz potreb in želja uporabnic samih.

Kristina Debenjak

Razmislek o pomenu neformalnih podpornih mrež

Stanje na področju duševnega zdravja otrok in mladostnikov je bilo zaskrbljujoče že pred pandemijo Covid-19. Po pandemiji pa je le-to skokovito naraslo. Več strokovnjakov_inj in medijev opozarja na epidemijo duševnih stisk otrok in mladih. V odzivih na to zaskrbljujoče stanje se govori o pomenu psihoterapevtskih praks, urejanju področja psihoterapije in povečanju števila strokovnjakov ter predvsem zdravstvenih zmogljivostih. Domet in usmeritev teh odzivov podajam v kritični razmislek. Pri tem se bom naslanjala na odzive določenih strokovnjakinj_ov, kot je na primer Anica Mikuš Kos, ki izpostavlja pomen »naravnih virov« otrok in mladih. S prispevkom bom osvetila tudi druge vidike, ki so v razumevanju in odzivanju na duševne, čustvene, psihosocialne stiske mladih velikokrat prezrti – predvsem družbeni vidik ustvarjanja stisk in pomen neformalnih podpornih mrež. O kontekstu obvladovanja psihosocialnih stisk, gradnje psihične odpornosti, krepitve varovalnih dejavnikov in psihosocialne dobrobiti bom razmišljala preko socialno konstruktivistične paradigme, uporabniške perspektive in vloge neformalne podporne mreže. Spodbuditi želim skupni razmislek o vprašanih: Ali obstajajo bolj prožni, skupnostni in celostni odzivi na stiske otrok in mladih? Kako se socialna mreža odziva na stiske? Kje stojijo neformalne podporne mreže v sodobni družbi? Na kakšen način lahko socialna pedagogika vstopa ali podpre področje neformalnih mrež – ali lahko katalizira »naravne vire«, kako jih lahko podpira? Ali naj domet strokovnjakov seže tudi na polje neformalnega?

Barbara Purkart

Smo se res ustrašili starejših? Krizne razmere in pojav starizma v času pandemije covid-19

Različne krizne razmere, ki se pojavljajo v družbi, so pogosto posledica katastrof, ki se zgodijo nenadoma ali pa vanje spolzimo počasi. V osnovi katastrofe ločujemo na naravne, na katere ob omembi tega termina tudi največkrat pomislimo in na antropogene katastrofe, ki jih je s svojimi dejanji posredno ali neposredno povzročil človek. Ob nedavni večji zdravstveni katastrofi, globalni pandemiji covid – 19, smo bili v okviru kriznih razmer v Sloveniji prvič priča pojavu evidentnega in odprtega starizma, ki se je v času zaostrovanja različnih svoboščin začel nevarno širiti v družbi. V prispevku bomo ugotavljali kako se je diskriminacija na podlagi kraja bivanja, povezanega s starostjo, kazala v praksi. So vnaprejšnje ocene zdravstvenega stanja posameznika na podlagi dokumentacije in brez njegovega sodelovanja v kriznih razmerah sprejemljiva praksa, upoštevajoč dejstvo, da so bile v času vnaprejšnjega ocenjevanja zdravstvenega stanja stanovalcev DSO v bolnišnicah na covid oddelkih mnoge postelje nezasedene? V prispevku bomo iskali paralele z

dogajanci v času izbrisa sodržavljanov iz registra stalnega prebivalstva, in se spraševali ali smo bili ponovno pripravljeni sodelovati pri marginalizaciji šibkejših skupine, ki jo predstavlja približno 20.000 ljudi, ki so zaradi svoje starosti, bolezni in osamljenosti vključeni v institucionalno varstvo odraslih, v domove za starejše. Smo v svojem strahu res videli sovražnika v najšibkejši in krhki skupini prebivalstva ali smo slepo sledili tistim, ki so reševali življenja? Primer morebitne diskriminacije je obravnaval Zagovornik načela enakosti, ki je pristojen tudi za morebitno obravnavo starizma. Kako se strokovnjaki lahko pripravimo na prihodnje krize in pri tem ohranimo in razvijemo nove oblike strokovnega dela?

Delavnice

Anja Mihevc

Kako motivirati nemotivirane?

Pri delu z ljudmi se pogosto srečujemo z njihovimi željami po spremembi. A le te ni tako lahko uvajati, saj ne gre za to, da je sprememba lahka, ampak da jo lahko v določenem trenutku naredimo. Za to je potrebna motivacija, energija, pripravljenost na akcijo. Ob tem se pojavlja tudi strah pred spremembo, ki je normalen spremljevalec procesa.

Srečujemo se tudi s posamezniki, ki bodisi nimajo problema (ga vidijo le drugi), bodisi imajo problem, pa niso čisto prepričani, ali se ga lotiti ali ne. Ob tem je pogosta ambivalenca, ki je zelo močno čustvo in predstavlja bistvo motivacijskega svetovanja.

Na delavnici bomo spoznali tehniko motivacijskega intervjuja, ki poskuša razumeti, zakaj ljudje počnejo to, kar počnejo in jih spodbuja k razmišljanju o spremembi. Je v osebo usmerjena tehnika, ki z razširjanjem in reševanjem posameznikove ambivalence, krepi in spodbuja posameznikovo notranjo motivacijo za spremembo. Bolj ko človek govori o spremembi, bolj zainteresiran postaja zanjo. Bistvo tehnike je poslušanje, raziskovanje, spodbujanje, normaliziranje, preverjanje človekovih vrednot, iskanje diskrepance. Dobro je, da smo kot motivatorji strokovni, zavzeti, potrpežljivi ter da izbiramo besede, saj je pomembno, kaj rečemo in kako to izrečemo. Na delavnici bomo spoznali potek tehnike, ključna vprašanja, ki jih postavljamo posameznikom ter tehniko preizkusili na primeru.

Tehnika motivacijskega intervjuja je pogostejše uporabljena pri uporabnikih drog, vendar se je izkazala kot uspešna tudi pri spreminjanju drugih navad, spreminjanju življenjskega stila (npr. zdrav življenjski slog).

Plakati

Luka Mrak in Meta Rutar

Goriška varna soba

Stiske zasvojenosti in tvegane uporaba drog so problematika javnega zdravja. Rizična uporaba drog ter s tem vezana zasvojenost je skupnostni, nacionalni, globalni ter splošno družbeni problem. Zmanjševanje škode je prioriteta in zaveza, ki so jo strokovnjaki sprejeli na mednarodnem nivoju.

Ko govorimo o programih varnih sob, govorimo hkrati o dostojanstvu, človekovih pravicah ter temeljnih svoboščinah, skratka o vsem tistem, kar so uporabniki teh programov že zdavnaj izgubili. Z varnimi sobami ljudem vračamo človečnost ter zmanjšujemo zdravstvena ter socialna tveganja, v prvi vrsti uporabnikom drog samim, skupaj z njimi pa tudi vsem ostalim, ki z njimi sobivamo v skupnosti.

Ljudem v stiski moramo ponuditi realne ter pragmatične rešitve, pri njih pa morajo sodelovati deležniki, ki zastopajo različne strokovne discipline.

V letu 2022 smo se v organizaciji Šent – Slovensko združenje za duševno zdravje, prijavili na javni razpis Sofinanciranje programov varovanja in krepitve zdravja do leta 2025, ki ga je izvedlo Ministrstva za zdravje. Prijavili smo program varne sobe, projekt smo naslovili Goriška varna soba.

Osnovni cilji varnih sob, tudi Goriške varne sobe, so:

- preventiva okužb s krvjo prenosljivih virusov (HIV, Hepatitis ...) in bakterijskih okužb;
- preventiva predoziranja in možnost učinkovite obravnave predoziranja;
- zmanjševanje uporabe drog v javnosti;
- omogočanje kontakta z ljudmi, ki so sicer težko dosegljivi, skriti in najbolj ranljivi;
- vključevanje/povezovanje uporabnikov drog v druge socialnovarstvene ter zdravstveno varstvene programe.

Program Goriška varna soba bo prvi tak program v Sloveniji ter tudi širši regiji. Za uporabnike bo vrata odprl z letom 2024.

Vloga socialne pedagogike pri uresničevanjih prehodov iz institucije v skupnost

Referati

Nataša Delavec in Sonja Vidergar

Iz bolnišnice do vključitve v lokalno okolje

Posledice pridobljenih možganskih poškodb močno vplivajo na kakovost vsakdanjega življenja posameznika, ki je utrpel poškodbo. Poleg sprememb na fizičnem, čustveno - vedenjskem in kognitivnem področju se posameznik sooča tudi s spremembami na področju socialnih odnosov in s sprejemanjem novih socialnih vlog. Okrevanje po možganski poškodbi je doživljenjsko, ožje socialno okolje poškodovanca pa običajno ni ustrezno opremljeno z znanji in veščinami, ki so potrebne za omogočanje nadaljnje rehabilitacije poškodovanca, ki se iz bolnišnice vrne v domače okolje. Na tej točki se težišče obravnave prenese iz medicinskih okvirjev na področje oblikovanja novega življenjskega stila, novih socialnih vlog, drugačne kakovosti življenja in življenja v skupnosti. Rehabilitacija oseb s pridobljeno možgansko poškodbo mora biti kontinuiran celostni proces, oblikovan skozi vse faze rehabilitacije. Interdisciplinarni tim sledi uporabnikovim potrebam, sposobnostim, željam in ciljem. Osebo s pridobljeno možgansko poškodbo opremi z veščinami za čimbolj samostojno življenje in mu nudi pomoč v procesu vračanja v družbeno in delovno okolje. Vloga socialnega pedagoga v multidisciplinarnem timu je spodbujanje osebe s pridobljeno možgansko poškodbo in vodenje tima, ki stremi k usposabljanju posameznika. Socialni pedagog igra pomembno vlogo tudi pri ozaveščanju družbe o problematiki vzpostavljanja ustrezne mreže pomoči – v Sloveniji ni zadostnega dostopa do storitev v procesu rehabilitacije. Socialni

pedagog s svojimi kompetencami lahko ponudi tudi vlogo koordinatorja podpornih storitev, v primeru, ko ni vključen v kontinuirano celostno obravnavo v organizaciji.

Nastja Holc

Izzivi sodobnega časa pri strokovnem delu z zaprtimi osebami

Zapor je ena izmed institucij, v kateri se srečujemo z različnimi izzivi sodobnega časa, še posebej zaradi (v zadnjem obdobju bolj izrazite) večkulturne in večjezične strukture obsojencev. Namen rehabilitacijskih programov v zaporu je spodbujanje obsojencev k spreminjanju njihovega vedenja in zmanjševanju verjetnosti ponovitve kaznivega dejanja. Socialna pedagogika ima v tem procesu ključno vlogo pri zagotavljanju ustrezne podpore, saj se zaveda pomembnosti prilagajanja metod dela in pristopov različnim kulturnim in jezikovnim okoljem ter upoštevanja posebnosti vsakega posameznika. Vendar kako je v praksi?

Delež tujcev se je od leta 2018 podvojil. Približno tretjina vseh zaprtih oseb, ki so v obravnavi v slovenskih zaporih, je tujcev. Komunikacija z določenimi je otežena že na nivoju zagotavljanja varnosti, zlasti pa na področju tretmaja, saj so jezikovne ovire tolikšne, da kvalitetna obravnavna praktično ni mogoča. Poleg tega se v zaporu srečujemo z ostalimi številnimi izzivi sodobnega časa. Priča smo namreč novi generaciji obsojencev, katere značilnosti se bistveno razlikujejo od prejšnjih. V porastu so tudi nove sintetične droge. Kljub vsem izzivom pa igramo pomembno vlogo tudi pri procesu prehoda obsojenca nazaj v družbo po prestani zaporni kazni. Pomembno je, da se načrt socialnega vključevanja po prestani kazni prične že ob samem nastopu kazni, ne glede na njeno dolžino. Izredno pomembno je celostno delo in sodelovanje vseh članov strokovne skupine skupaj z obsojencem. Prehod nazaj v družbo je lahko za obsojence zelo stresen, zato je pomembno, da se jim zagotovi podpora in pomoč. Soočajo se namreč z občutki osamljenosti, izolacije, stigme

ter drugimi težavami pri ponovni vključitvi v družbo. Prispevamo pa lahko tudi k izgradnji pozitivnejšega odnosa do obsojencev v družbi, saj lahko pomagamo pri ozaveščanju javnosti o pomenu rehabilitacije in reintegracije ter pri odpravljanju stigme, ki jo (bivši) obsojenci pogosto doživljajo v družbi.

Sara Jerebic Starešinič in Tadej Petkovšek

Dober, boljši, skupaj s tabo - medsebojno sodelovanje CUDV Draga in ZPKZ Ig

S prispevkom želimo predstaviti projekt »Dober, boljši, skupaj s tabo« medsebojno sodelovanje oseb z motnjami v duševnem razvoju Centra za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič, Draga (Center Draga) ter obsojenk Zavoda za prestajanje kazni zapora Ig (ZPKZ Ig). V šolskih letih 2015/16 ter 2016/17 smo v Centru Draga že izvajali pilotski projekt »Dober, boljši, skupaj s tabo«. Kot primer dobre prakse in želje po dolgoročnejšem sodelovanju smo ponovno vzpostavili in nadgradili projekt.

Namen projekta je spodbujanje celostnega in odgovornega osebnega ter družbenega razvoja, dejavnega udejstvovanja ter medsebojnega konstruktivnega sodelovanja oseb z motnjami v duševnem razvoju Centra Draga ter obsojenk ZPKZ Ig. Usmerjeni smo v skupno delovanje obeh ciljnih skupin na vsebinsko raznolikih in vodenih srečanjih. Znotraj srečanj so umeščene športne, glasbene, ustvarjalne vsebine, praktično delo ter neposredni stik z naravo in živalmi. V celotnem procesu sta obe ciljni skupini v vlogi posredovalcev znanja, izkušenj in veščin, kot tudi prejemnikov le tega. Spodbujati ter nadgrajevati želimo tiste posameznikove lastnosti, ki krepijo razvoj v obeh skupinah.

Življenje osebe z motnjo v duševnem razvoju ter osebe z izkušnjo prestajanja kazni zapora, predstavlja za vsakogar veliko življenjsko prelomnico, ki globoko zaznamuje ne le njegovo življenje, ampak tudi življenje njegovih bližnjih. Ko oseba prestopi prag institucije, je zelo

pomembno, kakšne vloge bo prevzela v času svojega bivanja. V tem pomembnem času je potrebno osebam ponuditi programe, s pomočjo katerih se bodo učile za življenje. Kakovostno preživljanje prostega časa ter neformalno izobraževanje sta dejavnosti, ki smiselno in učinkovito pripomoreta k lastni aktivnosti, osebni rasti, razvijanju sposobnosti za soočanje z življenjem ter k družbeno odgovornemu načinu življenja. Preko tovrstnih programov vključeni pridobijo potrditve in izkušnje za utrjevanje pozitivne samopodobe, kar jih opogumlja za nadaljnje udejstvovanje in uspešno vključevanje v družbeno okolje. V projektu imata tako obe ciljni skupini priložnost, da v vodenem procesu soustvarjata prostor za konstruktivni lastni in družbeni razvoj.

Tina Kralj

Refleksija dela v stanovanjski skupini v obdobju zadnjih 10 let z vidika deinstitutionalizacije

V prispevku bo kratko in kritično predstavljen pregled sprememb na področju obravnave otrok in mladostnikov, ki imajo čustvene in vedenjske težave v vzgojnih zavodih v obdobju zadnjih desetih let. Poudarek bo predvsem na pregledu današnje situacije, ki je posledica dolgo pričakovanega Zakon o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami v vzgoji in izobraževanju (ZOOMTVI), za katerega smo zaposleni v vzgojnih ustanovah upali, da bo uredil področje zavodske obravnave. Zakon naj bi sledil načelom deinstitutionalizacije z željo, da bi otroke in mladostnike, ki imajo težave v socialni integraciji, pomoč in podpora dosegla čim prej, da bi jim bile nudene prožne oblike pomoči in da bi jim bile nudene oblike pomoči v domačem okolju – doma, v šoli, v obliki dnevnega centra... Institucionalne oblike bi morale postati oblika pomoči in obravnave, ko so prej izčrpane vse druge možnosti. Na področje zavodske obravnave je pomembno vplivalo tudi sprejetje novega Družinskega zakonika, ki je korenito spremenil sistem nameščanja v vzgojne ustanove.

Z zakonom smo sicer pridobili tudi pravni okvir za izvajanje nekaterih aktivnosti, ki so jih vzgojni zavodi že prej izvajali (mladinska stanovanja, mobilna služba, dnevne obravnave, ponamestitvene obravnave idr.). Gre za oblike, s katerimi otrokom in mladostnikom nudimo pomoč in podporo v njihovem življenjskem prostoru. Kljub temu, da so zakonske možnosti postavljene, pa žal še niso sprejeti pravilniki in drugi podzakonski akti, ki bi urejali normative in standarde ter bolj jasno opredeljevali, kako naj bi bile tovrstne oblike izpeljevane in jih vsaka vzgojna ustanova izpeljuje na svoj način.

Prispevek bo torej ponudil pogled zaposlene v vzgojni ustanovi na stanje sistema, ki ga trenutno imamo na področju zavodske obravnave, z namenom spodbuditi javno refleksijo in razpravo o področju, ki nudi pomoč in podporo najbolj ranljivim in oškodovanim otrokom in mladostnikom.

Ina Kreft Toman

Odraščanje v instituciji kot tveganje za brezdomnost: preventivno delovanje ob prehodu mladih v samostojnost

V prispevku se osredotočam na prehod mladih iz institucionalne vzgoje v samostojnost, tako na dejavnike tveganja kot na varovalne vplive, predstavim izsledke raziskovalne naloge ter povežem podatke z aktualnimi možnostmi, ki jih prinaša Zakon o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami (ZOOMTVI) in dejanskim stanjem podpore ob prehodu mladih iz vzgojnih zavodov v samostojnost.

Ob predstavitvi ocen tveganja v raziskavah, ki kažejo na to, da je prehod v samostojnost ključen trenutek in predstavlja točko tveganja za brezdomnost, predstavim delitev mladih ob prehodu v tri skupine glede na to, koliko podpore potrebujejo. Podatke orišem s primeri intervjujev iz

raziskave za potrebe magistrske naloge: intervjuje osmih oseb, ki so bivale v instituciji in imele izkušnjo brezdomstva.

Novost na področju prehoda prinaša ZOOMTVI, ki uvaja sistemizirane možnosti prehoda mladih. V tem delu je zakon črpal iz številnih projektov v zavodih, ki pa so - čeprav odlični - sloneli na prostovoljnem udejstvovanju zaposlenih. Uporaba ZOOMTVI v praksi je povezana z izzivi na področju vzpostavljanja novih programov, kjer se trenutno obstoječi programi t. i. »mladinskih stanovanj« z redkimi izjemami odpirajo predvsem za mladostnike, ki so uspešno zaključili bivanje. Za mladostnike, ki bi potrebovali več podpore pri prehodu in nizkopražne programe, pa še ni systemskega odgovora. Predstavim možnosti oblikovanja tovrstnih programov.

V zaključku se osredotočim na vlogo strokovnega delavca/socialnega pedagoga ob prehodu mladih v samostojnost ter v luči raziskav predstavim vire moči in načine podpore ob prehodu.

Tanja Madjar, Bojana Redenšek, Estera Čuček Pintarič

Izzivi in pasti prehoda iz zapora v skupnost

Temeljni poudarki strategije izvrševanja kazenskih sankcij so zagotoviti varne zapore za zaprte osebe kot zaposlene, ter nuditi možnost reintegracije zaprtim osebam. Izvrševanje kazni zapora je organizirano na način, ki ponuja programe in aktivnosti za izboljšanje kakovosti življenja in večjo socialno vključenost po prestani kazni. Zaprte osebe spodbujamo k oblikovanju dnevne rutine in jih glede na izkazane potrebe vključujemo v različne obravnave. Vse omenjeno s ciljem pridobiti ustrezne veščine in navade za lažje vključevanje v skupnost po odpustu. Zapor s krajšimi prostostnimi kaznimi se praviloma ukvarjajo z reševanjem post-penalne problematike ves čas prestajanja kazni zapora. Na prvem mestu je urejanje nastanitvene problematike in vzpostavitev tvornih socialnih vezi. V kolikor je mogoče, se razmišlja že o možnostih zaposlitve. Veliko se ukvarjamo s kontinuiteto obravnave po odpustu iz zapora. Sodelujemo s številnimi inštitucijami, vladnimi in nevladnimi.

Kljub temu so izzivi in pasti pri prehodu iz zapora v skupnost številne. Ravno čas prehoda je ključen, ko je potrebno nadaljevati z veščinami ter navadami, ki so jih zaprte osebe pričele pridobivati v zaporu. Četudi v zaporu nekako uspejo urediti dnevni ritem, se psiho-fizično stabilizirati, slednje ne predstavlja »zagotovila za uspeh«. Koordinacije omenjenih aktivnosti znotraj zapora enostavno ni moč neposredno prenesti na življenje v skupnosti, kjer je potrebne več sposobnosti, samostojnosti, vztrajnosti. Zato v fazi prestajanja kazni zapora govorimo o pripravi na življenje po odpustu. Odgovornost vseh nas, tako zaposlenih v zaporu kot v skupnosti je, da resurse in intervence podpore intenziviramo ob prehodu iz zapora in da skupaj sodelovalno delujemo s ciljem nudenja priložnosti in ne vzpostavljanja nepotrebnih ovir.

Simon Šturm, Eva Salecl Božič

Zapori - Ali nas slišite?

Strokovno delo v zavodih za prestajanje kazni zapora temelji na interdisciplinarnem pristopu, povezovanju različnih strokovnjakov, v skladu s sodobnimi spoznanji različnih strok. Izvajajo ga delavci različnih profilov, kot so pedagogi, psihologi, socialni delavci, delovni terapevti in zdravstveni delavci, pri čemer sodelujejo tudi z zunanjim okoljem.

Strokovna obravnava obsojenih oseb poteka po individualnih, skupinskih in skupnostnih programih, s ciljem uspešnega vključevanja zaprtih oseb v življenje po prestani kazni in odvrčanja od ponavljanja kaznivih dejanj. Za vsako obsojeno osebo se pripravi osebni načrt, v katerem se opredelijo kratkoročni in dolgoročni cilji obravnave, bivanje in dejavnosti v procesu prestajanja zaporne kazni ter rehabilitacije. Poudarek je na oblikah specialnih obravnav, izobraževanju in

poklicnem usposabljanju, načinu preživljanja prostega časa, odnosu do kaznivega dejanja ter socialnem vključevanju po prestani zaporni kazni.

V referatu želimo predstaviti pomen, ki ga imajo člani strokovnega tima zavoda za prestajanje kazni zavora pri prehodu obsojene osebe iz zavora nazaj v skupnost in naloge, ki jih pri tem opravijo. Ob tem želimo izpostaviti vlogo in odgovornost, ki jo imajo pri tem prehodu tudi druge institucije, društva in zavodi, ki bodo obsojeno osebo obravnavali po prestani kazni. Njihovo sodelovanje in aktivno vključevanje je nujno potrebno za spremljanje obsojene osebe, tako med prestajanjem zavorne kazni, ko se ta vključuje v programe pomoči in svetovanj, kot po prestani zaporni kazni, ko se osebo spremlja, ta pa se lahko na njih obrne za pomoč na svoji poti vključevanja v družbo.

Darja Tadič

Socialnopedagoška profesionalna naravnost v zaporu

Z referatom bom predstavila krajšo analizo dnevniških zapiskov študentk, ki so svoje študijske prakse opravljale v slovenskih zaporih. V njih sem prepoznala šest ključnih tem, ki so hkrati predstavljale tudi ključne vidike, po katerih so se dnevniki med seboj pomembno razlikovali. Nekatere študentke so bile v procesu učenja na praksi bolj pasivne, druge bolj aktivne, njihovi dnevniki so se razlikovali tudi po tem, kakšen jezik so pri pisanju uporabljale (bolj ali manj strokoven) in kakšnim temam so posvečale pozornost. Rezultati torej razkrivajo heterogenost naravnosti študentk in so v tem delu skladni z več drugimi raziskavami, ki so doslej že podobno pokazale, da znotraj socialne pedagogike obstajajo različne naravnosti in modeli delovanja. V okviru referata bomo diskutirali o tem, kako je naša lastna profesionalna naravnost povezana tudi s tem, kako razumemo vlogo socialne pedagogike pri podpori oseb, ki se iz institucije vračajo nazaj v skupnost.

Podporna skupnost socialnih pedagogov in pedagoginj ter skrb zase

Referati

Ana Bogdan Zupančič

Moja pravljica – povezanost med izbrano pravljico, izbiro poklica in drugimi pomembnimi življenjskimi izbirami/odločitvami pri študentkah/šudentih socialne pedagogike

Mnogokrat je odločitev za poklic pomoči manj zavestna in premišljena, kot bi to bilo potrebno za razvoj stabilne in avtonomne poklicne identitete. Prakse kažejo, da posameznike/posameznice, ki se odločajo za poklice pomoči »nekaj preprosto vleče« v to, da bi drugim pomagali. Tako je tudi pri študentkah/šudentih socialne pedagogike pričakovati, da bo kot prevladujoč motiv prevladovala želja po pomoči drugim.

Zadnja raziskava v povezavi z motivi za izbor poklica pri študentih/šudentkah socialne pedagogike je bila opravljena leta 2005 s strani M.M. Klemenčič (Klemenčič, 2005). Ker pa se nam ta, očitno spregledana tema, zdi še kako pomembna, predvsem z vidika usposabljanja reflektivnih in avtonomnih strokovnih delavcev, smo se tudi sami odločili opraviti kvalitativno raziskavo. Izhajali smo iz vaje, ki jo v transakcijski analizi opisujeta Stewart in Joines (2015) in se uporablja za raziskovanje življenjskega skripta in skriptnih odločitev pri posameznikih – Moja pravljica.

Študentje/šudentke socialne pedagogike (54) so dobili nalogo, da napišejo refleksijo/razmišljanje na temo Moja pravljica s pomočjo 6 izhodiščnih vprašanj esejskega tipa. Z raziskavo smo želeli spodbuditi študente/šudentke k prepoznavanju in ozaveščanju skriptnih odločitev ter ugotoviti, kako slednje lahko povežemo z njihovo izbiro poklica. Zapisane odgovore smo nato kvalitativno obdelali in identificirali pomembne pojme in kategorije s katerimi smo odgovorili na zastavljena raziskovalna vprašanja.

Raziskava je potrdila predvidevanja o motivih za izbor, med katerimi je prevladovala močna želja po pomoči drugim. Poleg le-te, pa sta se pokazala še pomena vloge v družini in življenjske naravnosti do sebe, drugih in sveta. Izsledke in ugotovitve bomo vključili kot izhodišča za načrtovanje usposabljanja na področju poklicne identitete v prihodnosti.

Literatura:

Klemenčič, M. M. (2005). Prepoznavanje lastnih motivov za odločitev za poklic pomoči. *Socialna pedagogika*, 9 (2), 123-150.

Stewart I. in Joines, V. (2015). *Sodobna transakcijska analiza: novi uvod v transakcijsko analizo*. Ljubljana: Opportunitas.

Andreja Gimpelj Kovačič

Dobro počutje na delovnem mestu, skrb vseh članov kolektiva

Socialni pedagogi se običajno zaposlujejo na delovnih mestih, kjer se neposredno srečujemo s tistimi, ki potrebujejo podporo in pomoč. Kaj pa če socialni pedagogi postanemo del vodstvenega tima? Katere so prve teme, ki jih naslovimo? V katero smer naredimo prve korake? Kakšne kompetence potrebujemo za uspešno vodenje sebe in sodelavcev?

Skozi prispevek bomo prevetrili ideje delovanja vodstva v različnih verzijah in načinih delovanja ter se poigrali z idejami kakšno bi bilo idealno vodenje sodelavcev. Premislili bomo tudi kako sami vidimo vodenje kolektiva, v katerem smo prisotni, ter kako lahko prispevamo k razvoju našega kolektiva.

Eden izmed ciljev dobrega vodenja je lahko tudi dobro duševno počutje zaposlenih. Dobro počutje na delovnem mestu je ključno, da se vedno znova s pozitivnimi občutki vračamo na delo, smo bolj učinkoviti, se počutimo varne ter posledično tudi bolj prisotne, v stiku z ljudmi, s katerimi se srečujemo. Kako pa lahko kot vodja ali zaposleni ustvarimo razmere, da se posamezniki v kolektivu dobro počutimo?

Skozi primer dobre prakse se bomo dotaknili nekaterih možnosti podpore in pomoči zaposlenim ter iskali ideje kako dobro počutje zaposlenih še naprej razvijati do te mere, da ima vsak izmed zaposlenih znotraj kolektiva možnost najti načine sprostitev in razbremenitve.

V iskanju blagostanja: stresni odziv, um, telo in stik

Stres je dejstvo vsakdana. Kakšen vpliv bo imel na naše življenje, pa je odvisno od našega doživljanja in odzivanja na te notranje ali zunanje pritiske, ki zamajajo naše ravnesje. V stresni situaciji, ki jo ocenimo kot neobvladljivo, prezahtevno, možgani oblikujejo sporočilo, da se dogaja nekaj, kar nas lahko ogrozi, in telo se pripravi na ukrepanje – na boj, beg ali zamrznitev, otrplost. Porges (2011) v polivagalni teoriji uporabi izraz nevrocepcija za opis, kako nevrnska vezja razlikujejo med tem, ali so situacije ali ljudje varni, nevarni ali življenjsko ogrožajoči. Teorija pojasnjuje vlogo vagusnega živca pri regulaciji čustev, ki so povezana z občutkom varnosti. Visceralni avtonomni procesi so neločljivo povezani z odnosnimi, socialnimi in čustvenimi procesi.

Stres na delovnem mestu v poklicih pomoči in izpostavljenost travmatičnim izkušnjam drugih lahko privedeta do sočutne utrujenosti, ki se nanaša na globoko psihično in telesno izčrpanost in pomeni proces sprememb, ki so posledica dela v stresnih okoliščinah. Drugi pojav je vikarijska travma (Pearlman in Saakvitne, 1995), ki pomeni posredno ali preneseno travmo in vključuje premik v pogledu na svet, ko se spremenijo temeljna prepričanja, ki jih imajo strokovnjaki in strokovnjakinje, ki so pri svojem delu empatično angažirani in izpostavljeni zgodbam o travmatičnih izkušnjah.

Odgovor v skrbi za večjo lastno dobrobit naj bi bil v sočutju do sebe ter v ravnesju med stikom in umikom. Pri tem izpostavljam pomen stika osebe same s seboj in raziskovanja svojega notranjega sveta, ki vodi k večji celovitosti in avtentičnosti. Po predstavitvi ključnih pojmov bodo imeli udeleženci in udeleženke priložnost samorefleksije, ki bo nagovorila naše sprejete, morda tudi senčne, dele v luči skrbi zase in v iskanju večjega notranjega ravnesja.

Literatura:

Pearlman, L. A. in Saakvitne, K. W. (1995). Treating therapists with vicarious traumatization and secondary traumatic stress disorders. V C. R. Figley (ur.), *Compassion fatigue: Coping with secondary traumatic stress disorder in those who treat the traumatized* (str. 150–177). Routledge.

Porges, S. W. (2011). *The polyvagal theory: Neurophysiological foundations of emotions, attachment, communication, and self-regulation*. W. W. Norton & Co.

Matejka Podgrajsek

Čuječnost v praksi

Čuječnost (Škobalj, 2017) je zavedanje lastnega doživljanja s sprejemanjem, odprtostjo in radovednostjo ter brez obsojanja. Je nabor tehnik in metod, s katerimi razvijamo čuječe zavedanje. Je proces spoznavanja, sprejemanja in spremembe. "Mind Full" ali "Mindfull" (Isaković, 2023), razlika je ali smo "Mind Full" - smo polni misli, občutkov, čustev iz preteklosti ali prihodnosti, ki nas "ugrabijo" ali "preplavijo" ali "odnesejo" - ali smo "Mindfull" - prisotni in prisebni, fokusirani, opazujoči in zmožni samoregulacije ter vodniki svojih misli in dejanj.

V prispevku so predstavljene metode in tehnike, ki jih kot socialni pedagogi lahko vključujemo v svoje vsakdanje delo z namenom, da uporabnike opremimo z orodji, ki jim pomagajo ozaveščati svoj notranji svet, se sprostiti, biti bolj v stiku s samimi seboj, boljše obvladovati stres, krepiti občutek, da se zmorejo soočiti z vsakdanjimi izzivi, izboljšati pozornost in koncentracijo, pri samoregulaciji in samoupravljanju ter krepitve posameznikove psihološke odpornosti. Psihološka odpornost (Isaković, 2023) ali rezilientnost, zavedanje notranjega lokusa kontrole nad lastnim življenjem, sposobnost soočanja z življenjskimi izzivi, prilagajanja in učinkovitejšega okrevanja. Predstavljene bodo tehnike opazovanja svojih misli, zavedanja sedanjega trenutka, sproščanja mišic, dihanja, vizualizacije, meditacije ... Vadba čuječnosti ima pozitivne učinke tako na strokovne

delavce kot tudi na uporabnike, saj lahko izboljša tako fizično kot mentalno zdravje in pripomore k razvoju psihološke odpornosti ter izboljšanju splošne dobrobiti.

Literatura:

Isaković, S. (2023). *Psihološka odpornost*. Predavanje v Ljubljani.

Škobalj, E. (2017). *Čuječnost in vzgoja*. Ekološko-kulturno društvo za boljši svet.

Marina Ristić

Supervizija in notranji supervizor

Supervizija je proces, je proces razvoja in učenja v poklicu, je oblika poklicne refleksije in svetovanja za zagotavljanje kvalitetnejšega poklicnega dela. Gre za proces razmišljanja o tem, kako opravljamo poklic, je evalvacija lastnih poklicnih ravnanj in dilem v konkretnih strokovnih situacijah z namenom izboljšanja poklicnega dela in krepitev profesionalne suverenosti. Supervizor pomaga supervizantu videti onkraj izzivov, težav in dilem. Supervizija ima vodstveno funkcijo: zagotavlja nadzor kvalitete dela z ljudmi; podporno funkcijo: pripomore k zmanjševanju stresa in tudi k preprečevanju izgorelosti; edukativno funkcijo: usmerja v proces učenja in profesionalno integracijo (Kobolt in Žorga, 2000); regulatorno funkcijo (Žvelc, 2015); regulacija afekta: steče proces od subjektivnega vznemirjanja k pomirjanju in regulacija selfa: povrnitev (začasno izgubljenega) zaupanja vase in občutka lastne vrednosti in kompetentnosti.

V prispevku bodo predstavljena temeljna načela in metode supervizije in zakaj je pomembno, da so socialni pedagogi vključeni v proces supervizije, ki je lahko individualna, skupinska, timska ali celo v obliki intervizije, kjer poteka supervizija med strokovnimi kolegi, kjer se vloga supervizorja menja med samimi udeleženci. Namen prispevka je ohranjanje in širjenje zavedanja, da je supervizija pomemben dejavnik pri profesionalnem razvoju, dvigu kvalitete strokovnega dela, preprečevanju izgorevanja, integraciji teoretičnih spoznanj s praktičnimi izkušnjami, oblikovanju poklicne identitete ... Skozi proces supervizije udeleženec lahko razvijejo "notranjega supervizorja" - način samogovora, refleksije in preizpraševanja, ki mu pomaga, da je reflektirajoči praktik, ki VE kaj dela, ZAKAJ in ČEMU to dela ter KAKO delati.

Literatura:

Kobolt, A. in Žorga, S. (2000). *Supervizija – proces razvoja in učenja v poklicu*. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.

Žvelc, M. (2015). Pomembni dogodki v superviziji: izkušnje in pogledi supervizantov. *Kairos*, 9 (1-2), 51-81.

Delavnice

Anja Ćorić, Društvo za razvijanje čuječnosti

Čuječnost kot orodje skrbi zase

Čuječnost pomeni posvečanje pozornosti na določen način: namenoma, v sedanjem trenutku in brez presojanja (Kabat-Zinn, 2013). Raziskave kažejo, da je redno izvajanje prakse čuječnosti posameznikom pomagalo vzgojiti dolgoročno in globoko izkušnjo notranje mirnosti in dobrega počutja, vključno z zmanjšanjem stresa, tesnobe in depresivnosti (Černetič, 2005; Khoury idr., 2015). Čuječnost je duševna sposobnost vsakega človeka; vključuje pa tudi nabor tehnik in metod, s katerimi jo sistematično razvijamo.

Čuječnost nam pomaga, da se bolj zavedamo svojih telesnih, čustvenih in duševnih potreb. Ko smo pozorni na svoje potrebe, lahko ustrezno ukrepamo in poskrbimo zase. Je učinkovito orodje za zmanjševanje stresa, saj nam pomaga prepoznavati naše avtomatske reakcije na stres ter nas učiti bolj učinkovitega spoprijemanja z njimi, s prisotnostjo in sprejemanjem. Sprejemanje svojih misli, čustev in občutkov brez obsojanja nam omogoča, da se bolje soočamo z neprijetnimi občutki, zato nam pomaga vzpostaviti bolj zdrav odnos do sebe. Z zmanjšanjem stresa se zmanjšuje tveganje za različne telesne bolezni, kot so srčne bolezni, visok krvni tlak in prebavne težave, pomaga pa tudi pri izboljšanju spanca.

Na delavnici bodo predstavljene osnove čuječnosti s prikazom nekaj praktičnih vaj za uporabo na delovnem mestu in v vsakdanjem življenju.

Literatura:

Černetič (2005). Biti tukaj in zdaj: Čuječnost, njena uporabnost in mehanizmi delovanja. *Psihološka obzorja*, 14 (2), 73–92.

Kabat-Zinn, J. (2013). *Full Catastrophe Living, Revised Edition: How to cope with stress, pain and illness using mindfulness meditation*. Hachette UK, dopolnjena izdaja.

Khouri, B., Sharma, M., Rush S.E., Fournier, C. (2015). Mindfulness-based stress reduction for healthy individuals: A meta-analysis. *Journal of Psychosomatic Research*, 78 (6), 519–528.

Simona Lesar in Lora Kočan

Strategije za vzpostavitev ustreznega osebnega odzivanja na nesprejemljiva vedenja in čustvene stiske: tehnike in pristopi lastnega umirjanja

Delavnica bo potekala v dveh delih, in sicer: teoretično izhodišče in praktična izvedba. V teoretičnem izhodišču bova predstavili definicije stresa, dejavnike stresa, vpliv stresa na funkcioniranje posameznika ter izbrane tehnike sproščanja (čuječnost/meditacija, aromaterapija, zvočna kopel, joga...).

V praktičnem delu bomo izvedli štiri sprostitvene tehnike, ki se osredotočajo na telo, um in duha. V uvodni vaji se bomo posvetili telesu - raztezne vaje, v nadaljevanju se bomo osredotočili na telesne občutke in čutila - tehnike dihanja in aromaterapija, nato usmerili pozornost na umirjanje uma - vodena vizualizacija ter v zaključku skušali preiti na popolno sproščenost telesa, uma in duha - zaključna sprostitve ob glasbi. Pomembno vlogo pri praktični izvedbi ima tudi ambient, za kar bova poskrbeli z aroma razpršilcem (difuzorjem), svečkami in zatemnitvijo prostora.

Za izvedbo delavnice sva se odločili, ker se vedno bolj zavedava, kako pomembno je lastno umirjanje v življenju na sploh, predvsem pa v pedagoških poklicih, še posebej, ko se srečujemo z družbeno nesprejemljivimi vedenji in čustvenimi stiskami otrok in mladostnikov, kar nas zelo pogosto pripelje v daljše obdobje občutenja stresa. Pomembno se nama zdi, da vsak zase najde načine sproščanja, ki so mu v pomoč pri premagovanju stresa, kar vodi v to, da se s takimi situacijami konstruktivno soočamo in jih uspešno rešujemo. S tem namenom želiva predstaviti tehnike sproščanja, ki jih sami uporabljava zase in pri vzgojnem delu z otroki in mladostniki.

Tina Nanut

Predstavitve metode fraktalne risbe

Metoda fraktalne risbe je seveda osnovana na risbi. Je preprosta in zato primerna za širok krog uporabnikov, pri čemer ni potrebno nikakršno risarsko predznanje. Njena avtorica je ruska klinična psihologinja, pedagoginja in družinska terapevtka Tanzilija Polujahtova, ki je metodo

razvila ter jo začela uporabljati v zgodnjih devetdesetih letih. Metoda fraktalne risbe izhaja iz spoznanja, da raznovrstne oblike in barve delujejo na človeka. Pri risanju se povezuje motorika roke in posameznikovo psihofizično stanje. Uporablja se jo v diagnostične in terapevtske namene, a tudi kot tehniko s sprostitvenim učinkom na ustvarjalca. Deluje na razvoj in krepitev kognitivnih funkcij, pozornosti, koncentracije, kreativnosti, krepitev samozavesti in motivacije za delo. Pri risanju risb po tej metodi so uporabljeni elementi univerzalnega vizualnega jezika, to sta črta in barva. O posamezniku spregovori risba, ki jo je moč interpretirati po izdelanem ključu, zato je tudi priročna kot medij v svetovalnem procesu. Črte in barve, ki oblikujejo risbo, so odraz človekovega notranjega stanja, obenem pa z njihovo načrtovano izbiro lahko odsevajo in delujejo nazaj na počutje. Fraktalno risbo po tej metodi lahko izriše vsak, ki zmore v roki držati svinčnik, z njim vleči črte in z barvico barvati. Posebnost izdelave je v izrisu fraktalne mreže, ki jo posameznik izriše miže. Pri tem nastane neponovljiva abstraktna struktura neprekinjene linije. Pri izrisu inicialnih fraktalnih risb se tudi barvice izbira miže.

Delavnica bo izkustveno naravnana – poleg predstavitve metode bodo udeleženci izrisali svojo inicialno fraktalno risbo.

Špela Razpotnik, Rok Demšar, Ana Bešter, Kristina Debenjak, Primož Miklavžin

Doktorske čajanke na Pedagoški fakulteti – doktorska čajanka oktober 2023

Doktorske čajanke so po svoje izjemno preprost koncept, ki smo ga dokaj spontano razvili znotraj oddelka za socialno pedagogiko PEF LJ v skupnosti doktorskih študentk in študentov ter njihovih mentoric, mentorjev. Doktorski študij socialne pedagogike (kot doktorski študij širše) je koncipiran po določenih od zgoraj navzdol uvedenih pravilih in strukturi. Večino dela predstavlja individualno (samotno) delo študentke, študenta v sodelovanju z mentorico, mentorjem; v uvodnih letih študija pa je ponujenih nekaj predmetov (obveznih in izbirnih), ki naj bi nudili podlago ter podporo predvsem na področju raziskovanja, metodologije ter formalnih vidikov priprave zahtevanih člankov.

Doktorske čajanke so pravzaprav prostovoljna srečevanja že omenjenih na okvirno mesečni bazi, kjer v vrstniškem vzdušju izpostavljammo ter delimo vsebinske, metodološke, etične in druge dileme ustvarjanja doktorskega dela. Kmalu po zagonu te spontane inovacije smo opazili, da so razprave, ki se v tem prostoru odpirajo, izjemno vitalne, zanimive, živahne in da se jih z veseljem udeležujemo. Izpostavil se je tudi kontrast med ponujenimi formami študija, kjer je potek dela pogostejše bolj monoton in v raziskovalnem in teoretskem smislu ne nujno tako navdihujoč.

Vse to nas navaja na misel, da v visokošolskem prostoru potrebujemo več odprtih prostorov medvrstniškega povezovanja, posebej še na doktorskem nivoju, kjer je formalno možnosti za povezovanje in diskusije malo.

Na kongresu bomo nekateri bolj ali manj stalni udeleženci in udeleženke doktorskih čajank organizirali odprto oktobrsko čajanko, ki bo po kratkem uvodu v smislu razgrnitve relevantnih konceptov potekala na običajen, spontan način. Poleg že ustaljenih udeležencev k udeležbi vabimo tudi vse ostale kolegice in kolege, ki vas zanima kaj od naštetega: doktorski študij ter naše izkušnje z njim, odprta forma akademskega povezovanja, vrstniško raziskovanje ter soustvarjanje odprtega prostora znotraj socialne pedagogike.

Plakati

Jana Cerovšek v imenu odbora študentske sekcije

Študentska sekcija ZZSP

Študentska sekcija ZZSP je bila ustanovljena na občnem zboru 24. 3. 2017. V tistem letu je na stojnici v avli Pedagoške fakultete v Ljubljani potekala predstavitev sekcije, njene članice pa so kasneje tudi aktivno sodelovale pri izvedbi kongresa ZZSP kot tehnična pomoč, hkrati pa so svoje izkušnje in znanje pokazale tudi kot soavtorice prispevkov. Po nekaj letih premora se je sekcija ponovno vzpostavila v letu 2021. Namenjena je združevanju študentk_ov Socialne pedagogike Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani in Univerze na Primorskem.

Naš namen je zagotoviti aktivnosti, ki spodbujajo druženje, ustvarjanje prijateljstev, deljenje izkušenj ter skupen razmislek o možnostih razvoja področja socialne pedagogike. Študentke_e želimo spodbuditi k aktivnemu soustvarjanju naše sekcije, saj le skupaj lahko obogatimo naše študentske izkušnje in prispevamo k razvoju področja.

Socialna pedagogika v vzgoji in izobraževanju

Referati

Sonja Bobek Simončič

Uresničevanje razvojno preventivnega programa svetovalne službe v vrtcu skozi različne pristope socialne pedagogike

Smernice svetovalne službe v vrtcu (Čačinovič Vogrinčič, 2008) opredelijo temeljni cilj svetovalne službe kot enega izmed podsistemov v instituciji, katerega naloga je zagotavljati optimalen razvoj otroka ne glede na spol, socialno in kulturno poreklo, veroizpoved, narodno pripadnost ter telesno in duševno konstitucijo. Naloga svetovalne službe je podpreti vse sodelujoče pri uresničevanju tega cilja ter sodelovanje pri zagotavljanju, vzpostavljanju in vzdrževanju pogojev za optimalni razvoj vseh otrok v vrtcu. V istem dokumentu avtorica opredeli osnovne vrste dejavnosti, ki se med seboj prepletajo: dejavnosti pomoči, razvojne in preventivne dejavnosti ter dejavnosti načrtovanja in evalvacije.

Predstavila bom svojo prakso, ki jo izvajam v Vrtcu Mavrica Brežice in s tem posredno in neposredno uresničujem vsa tri področja, najbolj pa z razvojno preventivnim programom načrtno in sistematično sledim ciljem za zagotavljanje dobrobiti vseh otrok. Svojo prakso sem z leti nadgrajevala in dopolnjevala.

V to prakso so vključene tudi dejavnosti pomoči, kot odgovor na zaznane potrebe vseh sodelujočih (prav tam) ter načrtovanja in evalvacije, ki zajemata tako organizacijsko kakor tudi vsebinsko dimenzijo.

Posamezne dele predstavljene prakse bom povezala z različnimi pristopi v socialno pedagoškemu delu: konstruktivizem, hermenevtični pristop, večplastni pristop in to še podkrepila s povezavo med prakso in teorijo na področjih vzpostavljanja odnosov, krepitev moči posameznikov ter njihovo participacijo pri zagotavljanju pomoči otrokom s težavami v razvoju ali/in v socialnih interakcijah.

Ob upoštevanju načel svetovalne službe je naloga svetovalnega delavca zagotoviti prostor za vse sodelujoče, da imajo možnost pridobiti pomoč in ob tem tudi sodelovati tako, da bomo vsi mobilizirali strokovne in človeške moči za pomoč in podporo otroku. Ob tem je nujno, da se vsakokrat znova zagotovi dovolj varno in spodbudno okolje za otrokovo napredovanje (Doles, 2009).

Naloga vrtca kot javnega zavoda za vzgojo in izobraževanje predšolskih otrok je zagotavljanje dobrobiti otroka v največji možni meri.

Ključne besede: predšolska vzgoja, otrok, socialna pedagogika, svetovalna služba

Literatura:

Čačinovič Vogrinčič, G. idr. (2008). *Programske smernice, svetovalno delo v vrtcu*. Zavod RS za šolstvo.

Doles, V. (2009). *Socialno delo v vrtcu; primerjava med smernicami svetovalnega dela in prakso svetovalnega dela* (Diplomska naloga). Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo.

Saša Borovnik

Doživljanje čustev v šoli

Šola je poleg družine najpomembnejši dejavnik, ki vpliva na otrokovo doživljanje sebe in njegov razvoj. Učenci v šoli doživljajo široko paleto čustev, saj nas čustva spremljajo na vsakem koraku, v šoli pa učenci preživijo veliko časa. V šoli so tudi postavljeni pred največ izzivov in se znajdejo v najrazličnejših socialnih situacijah. Tako znotraj šolskih zidov doživljajo prijetna čustva, ko se družijo s prijatelji med odmori, so učno uspešni, čutijo pripadnost in tudi neprijetna, ko jih vrstniki žalijo, dobijo slabo oceno, so preveč obremenjeni ipd. Njihovo razpoloženje je odvisno tudi od njihove trenutne obremenjenosti z učno snovjo, s trenutnim razumevanjem s sošolci ipd.

V manjši raziskavi, ki sem jo izvedla na osnovnih šolah med učenci 8. razreda in učenci z odločbo o usmeritvi, me je torej zanimalo predvsem, kako se učenci v šoli počutijo, saj je lahko posledično šola varovalni ali ogrožajoč dejavnik. Katera čustva največkrat doživljajo – prijetna ali neprijetna? Vemo namreč, da so čustva pomembno povezana z našim vedenjem in tudi duševnim zdravjem. Le temu v zadnjem času posvečamo še malo več pozornosti, saj se (tudi zaradi epidemije) določene težave stopnjujejo. V šolskem okolju zaznavamo več agresivnosti (tudi nasilja), obenem pa tudi več anksioznosti, tesnobe in nenazadnje samomorilnosti. Že z opazovanjem oz. razmislekom lahko ugotovimo, da je agresija in tudi nasilje povezano z neprijetnimi čustvi. Največkrat tako na strani nasilneža (jeza, sram, strah, ljubosumje, sovražnost) kot tudi žrtve (strah, nemoč, manjvrednost...). Zanimalo me je, v kolikšni meri učenci zaznavajo nasilje in katere vrste nasilnih dejanj so že doživeli. V zaključku se sprašujem tudi o morebitnih spremembah kurikulumu v prihodnosti in področjih, ki bi jih bilo nujno uvrstiti na seznam obveznih učnih vsebin.

Rok Demšar in Marjana Demšar

Sistemske dialoške pristopi v soustvarjanju socialnopedagoških dokumentov

Prispevek temelji na prepričanju, da ljudje nismo sami, pri čemer se opira na prepletajoče socialno pedagoške, sistemske in dialoške pristope. Nekateri predstavniki sistemskih pristopov trdijo, da

ljudje obstajajo le v odnosih z drugimi (Bertrando, 2004, Keeney, 2010), Whitaker (1976) se je odločil, da ne verjame v posameznike, Razpotnik (2014) umešča socialno pedagogiko v radovednost o kontekstu ljudi, njihovih odnosih, v vsakdan in življenjski prostor usmerjena socialna pedagogika (Thiersch in Grünwald, 2009) se usmerja v odnos do okolja, v katerem ljudje so in s katerim se vsakodnevno spoprijemajo, Bakhtin (Holquist, 2002) trdi, da pomeni nastajajo le v odnosu med dvema telesoma in opazovalcem, ki te odnose ujame, pri čemer opazovalec ni objektivni, pasiven prejemnik informacij.

V prispevku bova pokazala, kako poskušava omenjene predpostavke uveljavljati v pisanju dokumentov v vzgojno-izobraževalnem sistemu. Dokumenti kot so poročila, raznoliki načrti, uradni zaznamki ipd., naj nam bi nekaj povedali o ljudeh. Avtorja jih v narativnem pomenu razumeva kot način ustvarjanja zgodbe. Zgodba, ki nastane, ni dejstvo, ampak interakcijski dosežek (Rober, 2017). Zgodba je nekomu namenjena, ta se na to zgodbo odzove ali si predstavljamo, da se bo odzval, v ustvarjanju te zgodbe se osredotočamo na določene vidike, druge izpuščamo, postavljamo vprašanja, v nekaterih vidikih vidimo moči, drugi nas skrbijo. Če se zgodbe kot trdi Rober (2017) navezujejo na preteklost, se ustvarjanje teh zgodb navezuje na sedanjost, interakcijo, ki se dogaja med prisotnimi osebami.

Literatura:

Bertrando, P. (2004). Systems in evolution: Luigi Boscolo and Gianfranco Cecchin in conversation with Paolo Bertrando and Marco Bianciardi. *Journal of Family Therapy*, 26 (3), 213- 223. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6427.2004.00279.x>

Grünwald, K. in Thiersch, H. (2009). The concept of the "lifeworld orientation" for social work and social care. *Journal of Social Work Practice*, 23 (2), 131– 146. doi:10.1080/02650530902923643

Holquist, M. (2002). *Dialogism: Bakhtin and His World*. Routledge.

Keeney, B. (2010). Accidents with the unknown: Towards utilizing the hindrance of theory in counseling practice. *Asia Pacific Journal of Counselling and Psychotherapy*, 1 (1), 28–39. doi:10.1080/21507680903570383

Razpotnik, Š. (2014). Socialno v socialni pedagogiki. *Sodobna pedagogika*, 65 (3), 54–70. <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-YABM1QK1>

Rober, P. (2017). *In therapy together: Family therapy as a dialogue*. Macmillan Education.

Whitaker, C. A. (1976). The hindrance of theory in clinical work. V Guerin, J. (ur.). *Family therapy: Theory and practice* (154-165). Gardner.

Manca Farkaš

Kaj z učencem po vzgojnem opominu?

Opazamo, da se življenje v družbi spreminja. Za mnoge otroke so vrtci in šole prvi prostor, kjer se aktivno preizkušajo v vključevanju v vrstniške skupine. Posledično se soočijo s paleto različnih čustev in občutkov, ki so zanje nova ali pa neprijetna. Nekateri tudi težko sprejmejo pravila, ki so postavljena v šolskem okolju. Pogosto v šoli potrebujejo veliko večjo mero pozornosti, kot jo zmore strokovni delavec pri delu z večjim številom učencev omogočiti. Pri nekaterih se začnejo pojavljati in morebiti tudi stopnjevati neustrezne oblike vedenja. V skladu s Pravili šolskega reda se ob ponavljajočih oblikah neustreznega vedenja učencu izreče vzgojni opomin. Odzivi staršev so različni, nekateri so šokirani, drugi jasno izrazijo nestrinjanje s pismom, ki so ga prejeli ali pa podpirajo ukrep. Mnogim otrokom pa prejeti dokument ne pomeni prav veliko.

Na predstavitvi bi želela odpreti vprašanje, kaj storiti z učencem po vzgojnem opominu. Pripravljen je individualiziran vzgojni načrt. Omogočeni so jim pogovori v svetovalni službi. Nekateri so deležni restitucije (pomagajo čistilkam, kuharici, pripravijo plakat). A vsakega učenca je smiselno

obravnavati individualno in iskati skupne projekte, s katerimi krepimo pozitivne vrednote in vzorce vedenja. Na naši šoli so zaživele skupine za trening socialnih veščin, v katere bi želeli vključiti čim več učencev, vendar je težava z realizacijo ob poplavi izbirnih predmetov, interesnih dejavnosti in šolskih prevozov. Na podružnični šoli pa se je kot primer dobre prakse izkazala preusmeritev od pogovorov o problemu k delu za krepitev pozitivnih vrednot, in sicer izdelovanju voščil za vse učence in zaposlene na šoli. Da bi vsem učencem namenili dovolj časa in bi do njih pristopali na ustrezen način, bi potrebovali čas, prostor in ideje.

Maruša Gajić

Izzivi vzgojno-izobraževalnega dela v dijaškem domu in socialna pedagogika

Dijaški dom je več kot le stavba, v kateri čez teden vedrijo udeleženci srednješolskih izobraževanj in čakajo, da mine delovni teden do vikenda, ko se vrnejo domov. Je del izvajalcev javne službe na področju vzgoje in izobraževanja in zanj veljajo zakoni, ki se tičejo organizacije in financiranja srednješolske vzgoje in izobraževanja. V dijaškem domu se izvaja vzgojni program, ki je prilagojen specifični delu v dijaškem domu. Ali je prilagojen tudi specifikam generacij mladih, ki vstopajo v dijaške domove? Je prilagojen spreminjajočemu se tehnološkemu razvoju in znanju oziroma kompetencam? Ali pa spremembam v medčloveških odnosih, stališčih, verovanjih, stilih vzgoje staršev? Kako lahko vzgojitelj_ica s svojo udeležbo upošteva letni delovni načrt dijaškega doma, dijaka_injo, njegovo_njeno družino, šolo, dijaku_inji lastne življenjske cilje in načrte, krepitev skrbi za njegovo_njeno (duševno) zdravje in razvoj njegove_njene osebnosti? V prispevku bodo skozi socialnopedagoško prizmo osvetljena področja izzivov vzgojnega in izobraževalnega dela v dijaškem domu. Poudarek bo na vzgojiteljevih_činah nalogah, odgovornostih in vzgoji sodobnih dijakov_inj skozi mladostništvo, polno sprememb in nestabilnosti – od spolnih stereotipov, uporabe socialnih aplikacij, nevarnosti na spletu, krhkega duševnega zdravja in zavesti o skrbi zase, pasti vejanja ter tveganih vedenj in sledenja vsem socialnim omrežjem zaradi pojava FOMO pa vse do vzpostavljanja in krepitev dobrih medsebojnih odnosov in (ponovnega) učenja in utrjevanja (analognih) socialnih veščin in interakcij.

Tamara Gorenc

Problem ali rešitev? Kaj je bilo prej? – Model sodelovanja s starši

Pogosto v šoli ali vrtcu starše povabimo na pogovor, ko zaznamo težave pri njihovem otroku. Neko situacijo ali vedenje jim želimo predstaviti kot problematično in običajno imamo pripravljene tudi že ideje, kako stvar rešiti. Najhitrejša pot reševanja poteka, ko se vsi vpleteni strinjamo o pomembnosti problema, ki ga imamo, skupaj naredimo načrt reševanja in ga potem družno izvajamo. Pri tem smo včasih bolj, drugič manj uspešni. Kljub temu, da je to odvisno od različnih dejavnikov (koliko so starši pripravljeni sodelovati; kako velik/pomemben je za njih predstavljen problem; kako blizu so jim naše rešitve; koliko je v reševanje aktivno vključen otrok ...), se nam velikokrat zatakne že na začetku.

Napaka, ki jo počnemo je, da smo prehitro usmerjeni v reševanje problema, iskanje in ponujanje rešitev, premalo časa pa namenimo skupnemu pripoznavanju problematične situacije. Fazam v temu delu procesa, bi morali nameniti več časa, saj predstavljajo temelje nadaljnega sodelovanja. Prvi cilj naših pogovorov s starši bi tako moralo biti ugotavljanje, kdo vse ima problem oz. se ga zaveda.

Situacija je seveda tudi obratna. Starši pridejo v šolo ali vrtec in zahtevajo od nas neko reševanje problema, ki ga imajo (z nami). Tudi oni imajo običajno v mislih že cilj oz. predvideno reševanje. Kako pa takrat?

Prispevek predstavlja model sodelovanja s starši, s poudarkom na začetni fazi reševanja problema. Ponuja razumevanje psihološkega ozadja delovanja staršev, zaradi česar lažje in bolj uspešno usmerjamo nadaljnje korake v procesu poti do rešitve.

Barbara Gregorič

Individualna in skupinska pomoč v osnovni šoli

Naloga strokovnih delavcev šol je prepoznavanje učencev z učnimi, čustvenimi ali vedenjskimi težavami ter omogočanje ustrezne pomoči in podpore za zmanjšanje primanjkljajev ter krepitev močnih področij. V pedagoški praksi po svetu zasledimo različne šolske modele pomoči učencem, pri katerih pa je v ospredju predvsem učna pomoč. V Sloveniji je v izobraževalnem programu osnovne šole uveljavljen petstopenjski model kontinuuma pomoči učencem z učnimi težavami. Ta se lahko uspešno implementira tudi na delo z učenci s čustvenimi in vedenjskimi težavami, saj omogoča zgodnje odkrivanje težav ter pravočasno nudenje učinkovite pomoči in podpore.

Zagotavljanje kontinuuma pomoči je za osnovne šole, na podlagi Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, obvezujoče. Po Pravilniku o normativih in standardih je izvajanju ur drugih oblik individualne in skupinske strokovne pomoči v osnovni šoli dodeljeno 0,5 ure na oddelek tedensko, pri čemer so ure namenjene tudi nadarjenim učencem. To je za intenzivno in učinkovito obravnavo, še posebno v oddelkih z večjim številom učencev, nedvomno premalo.

V prispevku predstavljam uveljavljen petstopenjski model pomoči v osnovni šoli ter rezultate raziskave o izvajanju tretje stopnje kontinuuma, individualne in skupinske pomoči. Raziskava, v kateri je sodelovalo 97 izvajalcev individualne in skupinske pomoči z osnovnih šol po Sloveniji, je bila opravljena v maju 2023. V ospredju sta pregled in opis stanja izvajanja individualne in skupinske pomoči za učence z učnimi težavami ter prednosti in izzivi, s katerimi se srečujejo izvajalci pri sodelovanju z učitelji. Zadnji del bo namenjen kratki diskusiji o priložnostih in izzivih izvajanja kontinuuma pomoči za učence s čustvenimi in vedenjskimi težavami.

Vesna Hladnik

Sodelovanje s starši v šoli v sodobnem času – realna možnost ali utopija?

Ni samo zakonodaja tista, ki nam, svetovalnim delavcem v osnovni šoli, narekuje sodelovanje s starši, tudi naša primarna stroka, socialna pedagogika, vidi osnovo in smisel v kvalitetnem odnosu z uporabnikom. V trikotniku: učenec – starši – šola se poraja veliko možnosti za bolj ali manj uspešno sodelovanje. Če nam sodelovanje z učenci predstavlja užitek, pa nam sodelovanje s starši pogosto predstavlja izziv. Ta izziv se lahko spremeni v užitek, v malo zmago, ki predstavlja nagrado za ves trud, ki je bil v odnos s starši vložen z moje strani. Lahko pa ta izziv ostane izziv. In takrat se začne naša strokovna rast, ki temelji na raznolikih vlogah: svetovalni delavec, vzgojitelj, učitelj, mediator, psihoterapevt in še kaj bi se našlo.

Skoraj nepredstavljen izziv nam lahko v sodobnem času predstavlja vzpostavitev odnosa s starši, ki jih poimenujejo težavni starši. Tistimi starši, ki zavračajo kakršnokoli sodelovanje s šolo – z otrokovim učiteljem, svetovalno službo, z vodstvom šole. Tistimi, ki s svojim delovanjem hote ali nehoti pravzaprav že ne delujejo več v največjo korist lastnega otroka. Starši, za katere bi lahko rekli, da zanemarjajo svojega otroka oz. njegov razvoj. Pa čeprav se to sliši kontradiktorno, saj se zdi, da za svojega otroka naredijo vse in še več, da ga zaščitijo pred izzivi sodobnega časa. Do kje naj svetovalni delavci še vztrajamo v želji po vzpostavitvi odnosa z njimi in kdaj je čas, da se ustavimo, poskrbimo tudi zase in v odnosu s starši postavimo mejo?

Trpljenje mlade socialne pedagoginje

Naša odločitev za študij socialne pedagogike je po vsej verjetnosti izvirala iz iskrene ljubezni do ljudi; potrebe po gojenju in nudenju pomoči in podpore tistim, ki jim primanjkuje družbeni moči; ponuditi glas neslišanim; spreminjati svet ali zgolj iz želje po boljšem razumevanju odnosov v družbi. Razlogov je lahko nešteto, vendar meniva, da izvirajo iz skupnega imenovalca, in sicer – razumevanja socialne pedagogike kot potrebe po poklicnem življenju z drugimi.

Poklic socialne pedagoginje pa vendar ni samo tako navdušujoč, kot se ga predstavlja. V prispevku odpirava in razsvetljujeva miselno pot dveh študentk, ki jima začetno navdušenje nad stroko iz leta v leto stagnira, čemur bi se s kritično držo do študija, stroke, radi uprli. Preizprašujeva se, kakšne bodoče socialne pedagoge in socialne pedagoginje študij ustvarja – generacije, ki bodo zgolj »krpale luknje« ali se bodo uprle sistemu in iskale nove rešitve, ne da jih prežeča se negotovost pahne v globine trpljenja in posledično, pasivnost. V času izjemno majavih tal se je marsikaj spremenilo. Zanima naju, ali je študij socialne pedagogike konsistenten v tem, kaj poučuje in med tem, kako sam prikazuje modele dobre prakse. Kaj nam preostane, če se izkaže, da je študij, fakulteta, v resnici zgolj poosebitev družbe v malem, njenih okornih iger moči, hegemonije, obupa in nezmožnosti spreminjanja? Kritično, s pomočjo refleksije, nenehnega reflektiranja med delovanjem in po delovanju, odpirava vprašanja in se sprašujeva, kaj lahko glasovi študentk in študentov, mladih zaposlenih, ki šele vstopajo v polja prvih zaposlitev – s (premalo/preveč) določenega znanja in manka drugih spretnosti, socialni pedagogiki kot nastajajoči in – glede na duh časa – ves čas spreminjajoči se profesiji, ki poskuša z dialogom antagonistična nasprotja presegati, ponudijo in kakšna je njihova vloga pri tem. Se bodo (bomo) sprijaznili s trpljenjem in negotovostjo ali bomo v tej bridkosti uspeli izkopati vire moči?

Dijana Kožar Tratnik

Osnovna šola kot prostor za podporo otrokom s čustvenimi in vedenjskimi motnjami

V razredu, kjer je vključen otrok s hudimi čustvenimi in vedenjskimi motnjami, se pojavlja veliko izzivov. Pri delu s takimi otroki je najbolj učinkovito preventivno delovanje, pravočasno prepoznavanje in zgodnja obravnava (Pulec Lah in Janjušević, 2011). Moteče vedenje je namreč vezano na socialno interakcijo in v večini primerov ni tako moteče za tistega, ki tako vedenje izraža, temveč je bolj moteče za socialno okolje (Vec, 2011). Okolje igra pomembno vlogo pri obvladovanju tveganega vedenja otrok/mladostnikov (Ogundele, 2018). Pogosto se obravnava osredotoča na korekcijo neželenih motečih vedenj, ki motijo vzgojno-izobraževalni proces. Poudarjeno je, da je v reševanje problematike nujno vključiti vse deležnike (otroka, starše, oddelek, učiteljski zbor, svetovalno službo, zunanje institucije, kjer je otrok v obravnavi) ter iskati načine za kreativno soočanje z izzivom, ki ga tak otrok pomeni za celotno razredno skupnost. Na primeru dobre prakse je pokazano, kako je aktivna udeležba različnih deležnikov preko konkretnih korakov pomoči vplivala na izboljšanje klime v oddelku ter na funkcioniranje vedenjsko izstopajočega posameznika in njegovih sošolcev. Vedenja otroka s čustvenimi in vedenjskimi motnjami namreč močno vplivajo na klimo v oddelku. Nasilje, ki ga tak otrok pogosto povzroča ali pa ga je deležen, je stvar vseh; otroci, ki niso neposredno žrtve, so opazovalci nasilja in izpostavljenost nasilju lahko tudi pri njih povzroča neželena vedenja in čustvene stiske (Ferrara, Franceschini, Villani in Corsello, 2019). Pri otrocih, ki so izpostavljeni nasilju, se lahko pojavijo spremembe v odnosu do šole in šolskega dela, spremenjeno vedenje do sošolcev, vrstnikov, učiteljev ali družinskih članov, fizične poškodbe in psihosomatske težave ter poškodovana materialna lastnina (Lešnik, Klemenčič, Filipčič, Rustja, Novaković idr., 2016). Pozornost je v prispevku namenjena prikazu intenzivnega dela z otrokom ter njegovo družino in sodelovanju z različnimi institucijami, ob hkratnem intenzivnem delu z oddelkom v obliki izvedenega programa delavnic socialnih veščin in čustvenega opismenjevanja.

Literatura:

Ferrara, P., Franceschini, G., Villani, A. in Corsello, G. (2019) Physical, psychological and social impact of school violence on children. *Italian Journal of Pediatrics*, 45 (1), 76-80. https://www.researchgate.net/publication/334075459_Physical_psychological_and_social_impact_of_school_violence_on_children

Lešnik, D., Klemenčič, I., Filipčič, K., Rustja, E., Novaković, T. idr. (2016). *Navodila s priročnikom za obravnavo medvrstniškega nasilja*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Ogundele, M. O. (2018). Behavioural and emotional disorders in childhood: A brief overview for paediatricians. *World Journal of Clinical Pediatrics*, 7 (1), 9–26. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5803568/>

Pulec Lah, S. in Janjušević, P. (2011). Funkcionalna ocena vedenja. V: L. Magajna in M. Velikonja (ur.), *Učenci z učnimi težavami- prepoznavanje in diagnostično ocenjevanje*, 57-74. Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Vec, T. (2011). Moteče vedenje: ozadja in osnovni dejavniki, ki nanj vplivajo. V M. Sande (ur.), *Socialna pedagogika* 15 (2), 125-152. https://www.revija.zzsp.org/pdf/SocPed_2011-02_web.pdf

Primož Miklavžin, Špela Razpotnik, Eva Rozman, Lana Sojer

Tabor v naravi kot vmesni prostor srečevanja med raznolikimi skupinami mladostnikov

Družbena razslojenost je pereč problem, ki smo mu priča v sodobni družbi. Vse manj stvari nas medsebojno povezuje; večja se razkorak med družbenimi skupinami. Proces družbenega razslojevanja se z vstopom otrok v razne šolske, vzgojne in druge strokovne obravnave ne konča, ampak pogosto še dodatno okrepi in stopnjuje.

Potrebni so programi, ki bodo ciljno sledili medsebojnemu povezovanju in iskanju stičnih točk med ljudmi iz različnih družbenih skupin, različnih kulturnih in socialnih okolij, kar lahko prispeva k zmanjšanju predsodkov, stereotipov, strahu in ignorance.

V prispevku predstavljamo naša spoznanja in dileme, do katerih smo prišli pri uresničevanju koncepta vmesnega prostora – načrtno ustvarjen, začasen prostor, kjer se srečujejo, spoznavajo in povezujejo mladostniki, vrstniki, iz raznolikih skupin (mladoletni begunci, varovanci vzgojnih zavodov, otroci iz romskih družin, dijaki iz dijaških domov, študentje fakultet). Vmesni prostori, ki smo jih soustvarjali, so imeli formo izkustvenih aktivnosti v naravi (pohodi) in taborov. Povezovanje spodbujamo s ponujanjem skupnih doživetij, avantur (spanje v šotorih, pohodi v visokogorje, kajak, plezanje na naravni steni) in z medsebojnim sodelovanjem (priprava hrane, medsebojna pomoč pri premagovanju težav, skrb za potrebe skupnosti). Pri tem sledimo konceptu odprtega prostora in vabimo udeležence, da sodelujejo pri organizaciji časa, dogajanja in se z njimi pogajamo glede pravil.

Vodenje v takšnih kontekstih zahteva stalno spremljanje in odzivanje na potrebe posameznikov, skupine. Bistveno je zagotavljanje varnega okolja in skrb za udeležence s ciljem, da se zagotavlja prostor, kjer se nikogar ne izključuje ampak imajo vsi možnost za izražanje in uveljavljanje svojih potreb in želja.

Urša Močnik

Otroci, ki izstopajo v vedenjsko-čustveni sliki v predšolski vzgoji

Samo nagaja. Stalno tepe. Odgovarja se. Nalašč nagaja, meče igrače. Se mi posmehuje. Je nevzgojen. Je otrok brez meja. Masturbira. Nič ni pri miru. Je nesramen. Znano?

Vse to in še bi lahko naštevali izraze, s katerimi strokovni pedagoški kader opisuje otroke, ki izstopajo v svojem vedenju in čustvovanju. Ne vprašajo se zakaj, čemu, kaj lahko naredim, kaj otrok želi, kako mu lahko pomagam. Name se obrnejo s prošnjo, da je potrebno z otrokom nekaj narediti, ga popraviti, da bo deloval kot vsi ostali v skupini.

Otroci nam s svojim vedenjem vedno nekaj sporočajo in sploh najmlajši se nikoli ne vedejo neprimerno, da bi nas jezili in nam nagajali. Iščejo sebe, svoje mesto pod soncem, zahtevajo meje, potrebujejo ljubezen in sprejemanje.

V vrtcu bi morali biti strokovni delavci tisti, ki otroku to ponudimo. Še posebej smo v otrokovem življenju pomembni takrat, ko domače okolje ni spodbudno ali je celo ogrožajoče. In kaj se dogaja po vrtcih? Tudi strokovni delavci takšne otroke zavračajo in jim zopet dajejo negativno povratno informacijo in potrditev, da na tem svetu niso vredni.

Zgodnja obravnava predšolskih otrok je zato kritičnega pomena za podporo tistih, kjer se nakazujejo težave bodisi prehodnega značaja ali zahtevnejše razvojne težave.

Socialni pedagogi smo tisti, ki resnično znamo začutiti otroka in njegove potrebe in moramo vzgajati strokovni kader, da bo takšnim otrokom stal ob strani. Pogosto imamo med vzgojiteljicami opravka s takšnimi, ki se nočejo spremeniti, mi jih ne moremo spremeniti, vodstvo ne ukrepa in otrok je tam. Kaj storiti? Vreči puško v koruzo ali ostati tista lučka v svetilniku, ki otroku kaže pot, ko je izgubljen ...

V prispevku predstavljam primere dobre prakse, kakšen način dela z otroki in s kadrom se obnese in kaj narediti, ko enostavno ne gre, ko ne najdemo skupne besede.

Špela Potočnik

Uporabnost modela Odzivnega lijaka znotraj VIZ

Model odzivnega lijaka je grafična predstavitev čustev, komunikacije in stopnje varnosti v odnosih ter lahko služi kot abeceda ali bolje vodilo pri opazovanju lastnih in medsebojnih vzorcev odzivanja drug na drugega. Vrh lijaka predstavlja naše odnose v igrivem, varnem in pozitivnem okolju, v katerem gledamo na življenjske situacije z zanimanjem, radi se učimo, ustvarjamo, smo intimni v odnosih – naš spekter čustev je širok, zmoremo razumeti zorni kot drugega. Nižje kot se spuščamo po lijaku navzdol, manj varno se počutimo, spekter čustev je ožji in bolj negativen, naš način komunikacije pa žaljiv, nasilen, neprimeren, kar se odraža tudi v telesu.

Model odzivnega lijaka nam razloži, kako se tekom dneva celostno odzivamo v različnih odnosnih situacijah, krizah, stresu tako doma kot v službi. Model odzivnega lijaka ponazarja odzive našega organizma z več vidikov in nam pomaga prepoznati kje se v določenem trenutku nahajamo mi, kje naš učenec/dijak, sodelavec, organizacija ... Vprašamo se lahko kje se deležniki nahajajo z vidika varnosti v odnosih (Varnost ali nevarnost?), kako se na spekter varnosti odziva telo (sproščeno ali pokrčeno), kakšna je čustvena slika (Čutim ali ne čutim?) ter kako se vse skupaj odraža v komunikaciji oz. na odnosni ravni (Igra ali prepir?). Zagotovo na celostni odziv ne moremo pogledati črno-belo po vse ali nič principu, ki je sicer večkrat prisoten v našem izražanju. Pogosto uporabljamo tvorbe tipa “ves čas se kregamo”, “samo še jezim se” ali pa “vse me boli”. Model odzivnega lijaka nas spodbuja, da znotraj vsakega področja (čustev, telesa, komunikacije in varnosti) poiščemo, kje na spektru smo – le da je ta spekter v našem primeru lijak.

V referatu se bomo podali na pot samospoznavanja svojih odzivov ter nakazali možnost uporabe modela na različnih nivojih znotraj šolskega sistema.

Inovativni pristopi poučevanja in učenja pri pouku dodatne strokovne pomoči

Delo pri urah dodatne strokovne pomoči zahteva krmarjenje med učenčevimi učnimi primanjkljaji ter težavami na čustvenem in vedenjskem področju. Pri svojem delu opažam, da ima vedno več otrok tudi izdatno potrebo po gibanju in sproščanju odvečne energije oz. napetosti. Sedenje na stolu in zgolj poslušanje podajanja vsebin takim učencem ne nudi optimalne možnosti za razvoj njihovih potencialov, zato sem v svoje delo vpletla nekatere metode gledališke pedagogike ter ustvarjalnega giba. Namen prispevka je seznanitev z metodo ustvarjalnega giba, ki učencem omogoča zadovoljevanje njihove najosnovnejše življenjske potrebe – potrebe po gibanju. Prvenstveno je metoda ustvarjalnega giba namenjena vsem učencem, ne le tistim, ki potrebujejo dodatno strokovno pomoč. Skozi uporabo omenjene metode pri svojih učnih urah pa sem prepoznala njeno dodano vrednost tudi za učence, ki imajo težave v čustvovanju, vedenju, socialnih interakcijah, motorični hiperaktivnosti, impulzivnosti, znižani pozornosti ipd. Skozi literaturo in lastno prakso sem ugotovila, da skozi ustvarjalni gib učenci razvijajo samostojno gibalno ustvarjalnost, ki izhaja iz njihovega lastnega doživljanja, pridobivajo gibalno kondicijo, razvijajo posluš in orientacijo lastnega telesa in v prostoru, se poglobljajo v lastne občutke ter vživljajo v čustva drugih, hkrati pa se učijo tudi novih učnih vsebin. Ob tem se tudi telesno in čustveno sprostijo ter se lažje uveljavijo kot posamezniki in v skupini. V prispevku bom predstavila nekatere konkretne vaje, igre ter simulacije za delo s posameznikom in skupino – tako tiste, ki krepijo znanje določenih učnih vsebin, kot tudi tiste, ki se bolj osredotočajo na posameznikov čustveni svet.

Sklenem lahko, da ustvarjalni gib ponuja novo dimenzijo učenja in poučevanja tudi na področju dodatne strokovne pomoči, saj so njegove možnosti neomejene.

Alja Zorman

Srednješolci in razvojne naloge v obdobju mladostništva

Razvojne naloge, ki jih mora srednješolec usvojiti v obdobju mladostništva, so ključnega pomena za uspešen prehod iz obdobja otroštva v odraslost. Srednješolci se v tem obdobju soočajo z odločitvami in izzivi, ki oblikujejo njihovo identiteto in prihodnje življenje. V obdobju mladostništva različni avtorji opredeljujejo razvojne naloge, ki so rezultat mladostnikovega telesnega razvoja, družbenih zahtev v okolju in osebnih vrednot. Ena od pomembnejših razvojnih nalog je zagotovo prevzemanje odgovornosti za lastna dejanja in odločitve, kar vključuje tudi razvijanje samostojnosti in samozavesti, da bi dosegli svoje cilje. Ali srednješolce tega resnično učimo in jih k tem spodbujamo? Ob vstopu v srednjo šolo so dijaki na začetku obdobja zgodnjega mladostništva in ob izstopu iz srednje šole se najpogosteje odpeljejo z vozniškim izpitom in volilno pravico. Ali so resnično pripravljeni na odraslost?

V prispevku želim skozi pregled razvojnih nalog osvetliti področja, kjer bi srednja šola, kot ustanova, lahko naredila več, da bi mladostniki uspešno sledili razvojnim nalogam. Pomembni razvojni nalogi sta tudi preoblikovanje vrstniških in prijateljskih odnosov in priprava na partnerstvo, dijaki so velik del dneva v srednji šoli in svoj prosti čas preživljajo z vrstniki iz srednje šole in z njimi navezujejo socialne stike. Vprašanje je ali to počnejo na način, ki bo prispeval k utrditvi trdnih prijateljskih odnosov? Srednja šola kot vzgojno - izobraževalna ustanova daje zagotovo veliko večji poudarek izobraževanju in velikokrat spregleda vzgojni pomen srednje šole na tem področju. V prispevku se sprašujem, kaj lahko tukaj doda socialna pedagogika in kje imam kot svetovalna delavka največ vpliva, saj me skrbi, da je to največkrat samo individualno delo s posameznim srednješolcem.

Nina Amon Podobnikar

Sodelovanje šole in skupnosti – dobra praksa ali izziv?

Otroci se učijo in rastejo tako v šoli, doma kot v skupnosti, zato jim koristi, da ti podsistemi sodelujejo na načine, ki spodbujajo učenje in razvoj. Šole lahko vire moči za podporo otrok črpajo iz skupnosti, preko sodelovanja s starši in z drugimi posamezniki ter s skupinami in z organizacijami iz skupnosti. Šole so povezane s svojim lokalnim in širšim okoljem različno obsežno in celostno, od izvajanja določenih dejavnosti (npr. interesnih dejavnosti, prireditev, akcij), do celovite podpore in snovanja vzajemne skupnosti, kjer se šola odpre skupnosti in so vsi partnerji enako pomembni, obenem pa preobrazbo doživljata tako šola kot skupnost. Sodelovanje šole in skupnosti krepi strokovna priprava na partnerstvo v šoli, z izbiro partnerjev, ki temelji na skupnih ciljih ter kvalitetni evalvaciji.

Raziskave, ki so preučevale povezovanje šole in skupnosti, zaznavajo načelno naklonjenost strokovnih delavcev šol k sodelovanju, pri čemer prepoznavajo različne prakse povezovanja in pomembno vlogo svetovalnega delavca v oblikovanju mreže sodelovanja. Izzive v sodelovanju predstavljajo predvsem pomanjkanje časa, preobremenjenost, financiranje, koordinacija in vrednotenje tovrstnega sodelovanja. Socialni pedagog na delovnem mestu svetovalnega delavca lahko prevzame pobudo in koordinacijsko vlogo pri sodelovanju šole in skupnosti ter tako ustvarja prostor za dobro partnersko povezovanje, ki temelji na virih moči vseh udeleženi.

Na delavnici bomo odpirali vprašanja glede ozadij in dejavnikov, ki prispevajo k sodelovanju šole in skupnosti ter glede ovir, ki tovrstna sodelovanja zavirajo. Prostor bomo namenili tudi dobrim praksam socialnih pedagogov pri povezovanju šole in skupnosti.

Erika Benčina Herblan

Sprehod z doživetjem in timsko-strateškimi izzivi

Delavnica temelji na razvijanju skupinske dinamike in spodbujanju učencev h gibanju v naravi. Mnogi učenci obožujejo šport, a misel na pohode se jim zdi dolgočasna. V zadnjem času opažamo v vzgojno-izobraževalnem okolju velik trend spodbujanja učenja v naravi ob souporabi internetno-komunikacijske tehnologije. Zato je smiselno iskati načine, kako mlade pritegniti k naravi in pohodništvu, jih učiti smiselne rabe IKT ter hkrati spodbujati tudi druge pozitivne veščine in vrednote. Na tovrstnih dejavnostih krepimo samostojnost, odgovornost, vztrajnost, sodelovanje in občutek za skupino.

Udeleženci delavnice se bodo podali na krajši pohod v okolico kongresnega prostora, kjer bodo aktivno sodelovali in se preizkusili v različnih timsko-strateških igrah. Na začetku bo vsakemu udeležencu dodeljena vloga in skupina bo postopoma premagovala različne izzive. Pri delu bo ključen prenos odgovornosti za izpeljavo naloge na člane skupine. Učenci so namreč večji del izobraževanja v šolskem prostoru vodeni, kar gotovo vpliva na vse močnejši pojav apatije. Kadar jim zagotovimo pogoje, kjer do cilja pridejo z lastnim udejstvovanjem, opažamo, da občutijo poseben občutek zadovoljstva. Še vedno se radi igrajo in soočajo z izzivi, zato je smiselno, da se jim poskusimo približati na tovrsten način, obenem pa skozi te dejavnosti spoznavamo tudi njihova močna in šibka področja. Socialne igre so lahko tudi dobro izhodišče za kasnejše individualne razgovore.

Strokovni delavci bodo na delavnici prejeli konkretne ideje za delo z otroki, katere bodo lahko, glede na potrebe njihovih uporabnikov, implementirali v svoj delovni prostor.

Ustvarjalni pristop na urah dodatne strokovne pomoči v osnovni šoli

V prispevku se osredotočam na delo socialnega pedagoga kot izvajalca ur dodatne strokovne pomoči v osnovni šoli ter kako lahko pri delu z učenci uporabi ustvarjalne pristope za spoznavanje učenca in za raziskovanje učenčevih težav. Oaklander (2006) pravi, da so kreativne in izrazne tehnike most do notranjega počutja otroka. Pomagajo mu izraziti čustva, ko besede niso dovolj. Otroci dobijo nove izkušnje, ki so zdravilne in hkrati zabavne. Ure dodatne strokovne pomoči so lahko prostor, kjer je možno uporabiti določene terapevtske elemente za proces rasti, raziskovanja in pogovora. Učencem, ki težje govorijo o sebi, ponudim karte OH. Le-te z igrivim načinom spodbujajo kreativnost in komunikacijo. Učencem dam na izbiro tudi druge možnosti izražanja npr. risanje, peskovnik s postavitvijo figuric, izdelavo kolaža itd. To so elementi, ki jih uporablja ekspresivna umetniška terapija dr. Goren-Bara in Oaklander model geštalt igralne terapije. Ko učenec naredi izdelek, ga skupaj raziskujeva. Učenec govori o sebi in svojih čustvih, ima možnost novega uvida, jaz pa s tem spoznavam učenca. Goren-Bar (2018) trdi, da se s tem, ko naredimo nek ustvarjalni izdelek na temo našega problema, distanciramo od problema in tako ima ta izdelek v sebi že zdravilno rešitev.

Na kongresu bom izvedla izkustveno delavnico z uporabo ene od metod dela po principu ekspresivno umetniške terapije, ki ji uporabljam v praksi. Število udeležencev je omejeno.

Literatura:

Fried, K. in McKenna, C. (2020). *Healing through play using the Oaklander model*. Independently published.

Goren-Bar, A. (2018). *The secrets of expressive arts therapy & coaching, vol. 1*. CreateSpace Independent Publishing Platform.

OH Cards Institute (29. 4. 2023). *OH Cards Quick-Start Guide*. <https://www.oh-cards-institute.org/wp-content/uploads/2013/06/OH-Cards-Quick-Start-Guide.pdf>

Oaklander, V. (2006). *Hidden Treasure: A map to the child's inner self*. Routledge.

Sanja Klemenc

Obravnava medvrstniškega nasilja z uporabo tehnik gledališke pedagogike (primer razredne ure)

Med učenci v šoli poteka veliko socialnih interakcij na kontinuumu od prijetnih do tistih manj prijetnih oz. neprijetnih. Nemalokrat pa se izrazijo tudi v obliki medvrstniškega nasilja. Opažam, da je v šoli izrednega pomena spodbujanje in učenje odnosnih kompetenc učencev. Eno od teh področij je tudi preventivno delo svetovalne službe na področju medvrstniškega nasilja.

Na delavnici predstavljam primer razrednih ur, kjer obravnavamo problematiko izključenosti in psihičnega nasilja. Učenci postavijo sebe v situacijo druge osebe in se preko tega učijo vživljanja v druge, povečujejo razumevanje situacije s perspektive drugega ter se nenazadnje učijo tudi pomembnih socialnih veščin. V prvem delu se bodo udeleženci vživeli v vlogo Petra, ki ne mara hoditi v šolo, v drugem pa bo glavna protagonistka učenka Lucija, ki prav tako ne mara hoditi v šolo in bi najraje ostala doma. Ob zgodbi Petra sprva razmišljamo o razlogih za njegovo odklanjanje šole, v nadaljevanju pa spoznamo moč besed, ki jih izrečemo. Vživljamo se tudi v vloge drugih učencev (tistih, ki izvajajo nasilje in opazovalcev) ter staršev. Ob vnaprej poznanem dejstvu, da Lucija ne mara hoditi v šolo, s pomočjo tehnike obris osebe skupaj ustvarimo bolj konkretno sliko o njej. V nadaljevanju z metodami »vročega stola«, »žive slike« ter »angelček in hudiček« razvijamo Lucijino zgodbo. Udeleženci se vživijo tako v položaj Lucije, kot tudi njenih sošolcev in iščejo ter tudi konkretno uporabijo različne načine odzivanja in reagiranja na situacijo,

v kateri se je znašla. Udeleženci so, tako kot učenci, torej aktivni soustvarjalci delavnice, kar jim omogoča učenje tukaj in zdaj s pomembnim subjektivnim doživljanjem konkretne situacije.

Dženi Rostohar

Digitalno pripovedovanje zgodb

Udeleženci in udeleženke bodo spoznali proces ustvarjanja digitalne zgodbe. Gre za zanimivo ustvarjalno dejavnost, ki razvija pripovedovalske in komunikacijske sposobnosti, digitalno pismenost ter krepi zaupanje in samospoštovanja.

Predstavljena bo uporaba digitalnega pripovedovanja zgodb v razredu, vendar gre za široko uporabno metodo, saj za delo potrebujete le osnovno tehnično znanje in opremo. Uvajanje veščin IKT skozi izdelavo kratkih filmov je privlačno in končni izdelki so lahko zelo navdihujoči za posameznike. Proces je lahko odličen motivator za vključevanje ljudi, ki so marginalizirani.

V delavnici bodo udeleženci in udeleženke preizkusili nekaj vaj, s katerimi lahko začnemo proces ustvarjanja. Pripravili bodo lastne kratke zgodbe ter posneli glas. Razmišljali bodo o primernem slikovnem gradivu, s katerim bi lahko glas nadgradili ter drugih možnostih, s katerimi bi lahko opremili film. Spoznali bodo tehnične zahteve, orodja in spletne strani, kjer si lahko pomagajo. Za delo bo na razpolago nekaj tablic, delali pa bodo lahko tudi s svojimi telefoni.

Matic Novak, Milan Grah, Marko Kerovec, Vera Dimitrija Djokić, Ingrid Klemenčič

Lov na pozornost

Na vseh ravneh socialno pedagoškega delovanja se vedno pogosteje srečujemo s posamezniki, ki imajo težave na področju priklica in vzdrževanja pozornosti in koncentracije (ADHD/ADD). Opažamo, da se jim pogosto posledično pridružijo še dodatne težave na področju ČVT. Hkrati se strokovnjaki soočamo s tiskami na področju učenja tehnik vzdrževanja in krepitve pozornosti. Strokovni delavci sicer znamo dobro konceptualizirati in detektirati pozornost in koncentracijo, v praksi pa vedno pogosteje vidimo, kako težave na področju pozornosti sovplivajo na dinamiko človekovega življenja skozi vsa življenjska obdobja.

Da pa bi lahko razumeli življenjsko situacijo posameznika z ADHD/ADD in kako to vpliva na njegov vsakdan, je pomembna tudi osebna izkušnja strokovnjaka. Matic Novak se iz osebne izkušnje spominja, da je bil iz okolice deležen vzpodbujanja k vzdrževanju koncentracije in usmerjanja pozornosti, nihče pa ga ni opremil z veščinami za krepitev in ohranjanje le te. Poligon, ki vam ga predstavljamo, je pripravljen prav za učenje teh veščin.

Na delavnici, pripravljeni v naravnem okolju, vas bomo povabili, da se podate čez poligon **Lov na pozornost*** in se za nekaj minut postavite v čevlje posameznika z ADHD. Na poligonu vas bomo načrtno preobremenili z različnimi distraktorji in hkrati pričakovali, da boste opravili zastavljene naloge. Preizkusili se boste v filtriranju čustvenih dražljajev, vzdrževanju pozornosti in koncentracije, obenem pa boste imeli priložnost, da se vživite v pritiske in frustracije, s katerimi se sooča posameznik s težavami s pozornostjo v svojem vsakdanu.

*Poimenovanje in zasnova poligona: Matic Novak

Plakati

Julia Hlede

Predstavitev dela JAZ INTIMI, Zavoda za izobraževanje o odraščanju, odnosih, spolu in spolnosti.

V obliki plakata predstavljamo delovanje zavoda JAZ INTIMI, ki smo ga ustanovile tri socialne pedagoginje. V zavodu se ukvarjamo z izobraževanjem mladih o odraščanju, odnosih, spolu in spolnosti. Pristopamo celostno, strokovno, mladim približano, vključujoče in preventivno. Lahko bi rekli, da gre za sodoben pristop k obravnavi tem spolne vzgoje. Izvajamo delavnice predvsem na osnovnih šolah. Naše vsebine so namenjene mladim od 6. razreda dalje.

Julija Jekše, Aleksandra Peterka, Maša Volavšek, Veronika Preložnik

Socialnopedagoški priročnik za delo z otroki in mladostniki s posebnimi potrebami

»Naša (socialno pedagoška) naloga je 'čiščenje podstrešja', da se potem lahko otrok, mladostnik uči.« (Tjaša Trkov, socialna pedagoginja iz Ambulante za avtizem Pediatrične klinike Ljubljana)

S tem vodilom in namenom spoznavanja ter razvijanja socialno pedagoških metod smo študentje 3. letnika dodiplomskega programa Socialne pedagogike Pedagoške fakultete Univerze na Primorskem s podporo mentoric oblikovali študentski socialno pedagoški priročnik za delo z otroki in mladostniki s posebnimi potrebami.

Vanj je vključena teoretična podlaga, ki smo jo pridobivali v času študija in preko gostujočih strokovnjakinj iz prakse. Raziskali in predstavili smo 10 metod, ki jih lahko uporabljamo v socialno pedagoški praksi pri delu z otroki in mladostniki z ADHD, ADD in spektroavtistično motnjo.

Vključili smo tudi svoje izvirno delo, in sicer izdelali smo didaktične pripomočke za 14 različnih ovir, s katerimi se srečujemo v praksi. Didaktične pripomočke smo oblikovali za ovire kot so učne težave otrok z zaostankom v duševnem razvoju, splošne učne težave, specifične bralno-napisovalne težave, specifične učne težave pri matematiki, učne težave in dispraksija, neverbalne specifične učne težave, specifični primanjkljaji na področju jezika, učne težave zaradi slabše razvitih samoregulacijskih spretnosti, učne težave zaradi drugojezičnosti ali socialno-kulturne drugačnosti, učne težave in komunikacijske motnje, učne težave in okvara vidne funkcije, učne težave in dolgotrajna bolezen otrok, samomorilno vedenje in sladkorna bolezen pri mladostnici, težave z obvladovanjem jeze pri mladostniku.

Spodbujanje kreativnosti in spoznavanje različnih pristopov smo tako zajeli v priročnik, ki služi kot orodje pri učinkovitem (so)delovanju v praksi.

Tina Kralj v imenu odbora ZZSP sekcije za institucionalno vzgojo

Sekcija za institucionalno vzgojo

V okviru Združenja za socialno pedagogiko smo v šolskem letu 2019/20 ustanovili Sekcijo za institucionalno vzgojo. Potreba se je pojavila med zaposlenimi v vzgojnih ustanovah, ki so začeli izražati željo, da bi se srečevali s kolegi iz drugih institucij in z njimi izmenjevali informacije, prakse, skupaj iskali rešitve za situacije, ki se pojavljajo v njihovih ustanovah.

Še bolj pa je potreba po združevanju prišla v ospredje, ko so se na področju institucionalne vzgoje začele dogajati pomembne spremembe in se je narava našega dela, vsaj organizacijsko, zelo spremenila. Najpomembneje je na naše delo vplivalo sprejetje novega Družinskega zakonika in Zakona o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v vzgoji in izobraževanju (ZOOMTVI). Razmerja med udeleženci v procesu nameščanja so se

spremenila, Vzgojni zavodi in Mladinski domovi so se povezali v Konzorcije Strokovnih centrov, ki so postali regijsko določeni in pristojni.

Sekcija se vsako leto redno srečuje preko spletnih srečanj, organizira okrogle mize, posvete in se drugače aktivno odziva na aktualno dogajanje. Poskušamo se redno obveščati o novostih na področju in aktivno so-vplivati na aktualno dogajanje povezano z našim področjem delovanja.

Redno se tudi povezujemo in vključujemo v pobude Združenja za socialno pedagogiko, Pedagoške fakultete in posameznih Strokovnih centrov. Vedno bolj pa ozaveščamo tudi potrebo in pomen povezovanja s študenti, kot bodočimi zaposlenimi v naših ustanovah.

Vsi, ki bi jih aktivno sodelovanje v sekciji zanimalo, nas lahko kontaktirajo po e-pošti na sekcija.ziv@zzsp.org.

Alja Zorman v imenu odbora SSPŠ

Sekcija socialnih pedagoginj in pedagogov v šoli - SSPŠ

Na 6. slovenskem kongresu socialne pedagogike, ki je potekal oktobra 2014, se je med udeleženkami rodila ideja o združevanju socialnih pedagoginj in pedagogov, ki delajo v šoli – najsi bo v svetovalni službi ali kot izvajalke oz. izvajalci dodatne strokovne pomoči. Ideja je nastala iz občutkov, ki nas prevevajo pri našem delu. Večkrat so to občutja nemoči, potreba po opori, nasvetu, izmenjavi mnenj, materiala, izkušenj in želja po strokovni diskusiji.

Od pogovorov ob ustanovitvi do sedaj je minilo že skoraj devet let in za nami je že 25. srečanj, ki so naslovljena različne aktualne teme. Sekcijo so do sedaj vodile že tri socialne pedagoginje, prva predsednica je bila Simona Zaletel, ki je sekcijo uspešno vodila do leta 2019. Nasledila jo je Vesna Hladnik, od leta 2021 pa to vlogo opravlja Saša Borovnik. V odboru sekcije smo poleg predsednice še Vesna Hladnik, Simona Zaletel, Alja Zorman, Barbara Gregorič in Tamara Gorenc. V vsakem šolskem letu organiziramo vsaj tri srečanja, ki so vedno dobro sprejeta in obiskana s strani naših članov. Znotraj sekcije deluje google skupina, kjer si člani izmenjujemo ideje in zastavljamo strokovna vprašanja, za vse člane pa deluje tudi Facebook skupina.

Vloga sekcije ni le enoznačna, ampak jo vidimo na več nivojih – od opore in podpore drug drugemu pri reševanju vprašanj in izmenjevanju mnenj, materiala, primerov dobre prakse, specifičnih znanj, do podpore institucij naše stroke in delovanja na ravni sistema, v smislu oblikovanja strokovnih mnenj za širšo javnost ter jasnega zavzemanja stališč do sistemskih sprememb. Pridružite se lahko vse socialne pedagoginje in pedagogi, ki ste zaposleni na področju šolstva in imate plačano članarino Združenja za socialno pedagogiko. Sekcija socialnih pedagoginj in pedagogov v šoli trenutno šteje okoli 180 članov.

Referati

Polonca Hartman

Vedenje otrok s posebnimi potrebami – od znotraj in od zunaj

Vedenje je rezultat kompleksnih interakcij različnih faktorjev. Nekateri od teh so vidni in očitni, zaradi česar jih prepogosto napačno obravnavamo kot edine, drugi pa so skriti v posamezniku ali pa v značilnostih okolja, v katerem se pojavijo.

V prispevku se v prvem delu sprašujem in raziskujem izvore vedenja otrok/mladostnikov s posebnimi potrebami (v nadaljevanju o/m s PP). Vedenja, zaradi katerih te o/m pogosto označujemo kot moteče, ogrožujoče, nemotivirane, izključene, odtujene, izzivalne, problematične ...

Vedenje, ki ga sprožajo (biološke/razvojne) silnice znotraj posameznika, ki jih (v veliki meri) ne zmore kontrolirati nekateri tuji viri imenujejo »innocent behaviour« - nedolžno vedenje. Mednje spadajo tudi t.i. stereotipna vedenja, ki jih (zaradi genetskih predispozicij, delovanja možganov) določa posameznikova posebna potreba (ADHD, motnja avtističnega spektra ...).

Pri vedenju o/m s PP se pogosto premalo zavedamo prepleta različnih silnic, prepleta »nedolžnega vedenja« in vedenja kot (naučenega) čustvenega odziva na interpretacijo informacije iz okolja.

Zaradi netemeljitega vpogleda v izvore vedenj so naši pristopi pogosto prototipski, enostranski, izhajajoči iz medicinskega diskurza, ki izvore »patologije« išče v posamezniku in zanjo večkrat (le glede na simptom) predpiše recept. Takšni odzivi na dolgi rok ne prinašajo učinkovitih rešitev, ali, še več, ustvarjajo dodatne (sekundarne) vedenjske težave in motnje pri otrocih in mladostnikih. Kompleksnejši izvori vedenja zahtevajo kompleksnejše raziskovanje in intervencije, ki so za strokovne delavce, ki delujejo na tem področju, lahko velik izziv. Za celosten in s tem uspešen pristop je pomembno interdisciplinarno sodelovanje različnih strok (socialnih pedagogov, specialnih pedagogov, učiteljev, zdravnikov, terapevtov, psihologov ...) ter staršev v participatornem diskurzu z otrokom/mladostnikom.

Nataša Mojškerc

Interseksijska neenakost pri svetovalnem delu z žrtvami nasilja

Ob naslavljanju problematik sodobnega sveta s socialno pedagoškega vidika se čedalje pogosteje odpirajo vprašanja ustreznega soočanja z nasiljem. Nasilje na podlagi spola je družben problem pandemičnih razsežnosti, za obravnavo katerega je ključno meddisciplinarno povezovanje ter razumevanje interseksijskih neenakosti.

Prispevek temelji na doktorski raziskavi svetovalnega dela v varnih hišah na Finskem. Le-te naj bi nudile zaščito in opolnomočenje vsem žrtvam nasilja in zlorab v bližnjih odnosih. Diskriminacija Rominj ali priseljenc pa je kljub temu pogosta in ima lahko usodne posledice. V prispevku naslavljam vprašanja percepcij interseksijskih razlik ter vpliva svetovalnih praks na zaščito in opolnomočenje žrtev.

Z metodami feministične avtoetnografije in akcijskega raziskovanja sem osem mesecev zbirala podatke v varni hiši, kjer sem bila zaposlena kot svetovalna delavka. Analiza temelji na feminističnemu interseksionalnemu pristopu ter socialnemu konstruktivizmu povezanem s

koncepti polja, simbolnega nasilja ter intersekcijske neenakosti. Ta pristop lahko označimo za postdisciplinarni pristop k razumevanju svetovalnega dela.

Študija izbranega primera svetovalnega dela z žrtvijo tematizira učinke percepcij in institucionalnih praks na subjekte svetovalnega dela. Izkaže se, da je kljub težnji k opolnomočenju, discriminacija etničnih manjšin v svetovalnem delu pogosta in vzajemna. Kaotičen vsakdanjik kriznega centra z zahtevnimi pogoji dela pa le še dodatno otežuje profesionalno refleksijo, ki bi jo potreba po razgradnji škodljivih percepcij in praks zahtevala. Dekonstrukcijo neenakosti v svetovanju bi kazalo nasloviti z intervencijami tako na ravni zamikov percepcij svetovalnih delavk_cev, diskurzov in praks, kot tudi institucionalnih struktur.

Delavnice

Valerija Ilešič Toš, Melita Emeršič, Nataša Ličina

(Ne)moč neizgovorjenih besed v kontekstu meddisciplinarnega sodelovanja

V prispevku želimo predstaviti kaj vse se lahko dogaja na meddisciplinarnem timske sestanke, ko smo sicer usmerjeni v podporo in pomoč našim uporabnikom, hkrati pa v nas potekajo miselni in čustveni procesi, od katerih nekaj ubesedimo, nekaj pa ostane "v nas" in lahko se dogaja, da odidemo s "številnimi neizrečenimi besedami", katere nas lahko tudi obremenjujejo.

Na Centru za socialno delo Spodnje Podravje (CSD) izvajamo številne time: krizne time po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini, posvetovalne time (običajno na začetku neke naloge), redne timske sestanke (v konkretnih zadevah, kjer so člani strokovne delavke/delavci iz CSD) in multidisciplinarne ter mediinstitucionalne time (kjer so člani iz različnih institucij). Tim je imenovan v kompleksnejših zadevah, kjer običajno gre za številne izzive, s katerimi se soočajo uporabniki na poti do želenih izidov in se v proces podpore in pomoči vključijo strokovne delavke/delavci iz CSD, lahko pa tudi iz drugih strokovnih služb.

Delo članov tima je zahtevno, odgovorno in dinamično. Izmenjujemo informacije, mnenja, stališča, prepričanja; dogovarjamo se za delo v nadaljevanju in si razdelimo naloge. Med člani tima potekajo številne interakcije na zavednem in nezavednem nivoju. Zagotovo ostajajo tudi neizgovorjene besede, ki so povezane z našimi psihološkimi potrebami, pričakovanji, prepričanji, pa tudi s predsodki in strahovi.

Na delavnici se bomo pogovarjali in ustvarjali skupaj in delno tudi v manjših skupinah; sodelovanje bo deloma potekalo "brez besed" in "z besedami", ki jih bomo izmenjali v refleksiji.

Plakati

Nika Petek in Renata Kozel

Medresorska soodvisnost za uresničevanje ciljev pri delu z mladoletnimi storilci prekrškov ali kaznivih dejanj

Delo z mladimi na centru za socialno delo zajema med drugim tudi obravnavo mladoletnikov v predkazenskem in kazenskem postopku, v postopku o prekršku ter izvajanje oziroma sodelovanje pri izvajanju vzgojnih ukrepov. Kazenski zakonik (KZ-UPB1) opredeljuje naslednje vzgojne ukrepe: ukor, navodila in prepovedi, nadzorstvo organa socialnega varstva, oddaja v vzgojni zavod, oddaja v prevzgojni dom, oddaja v zavod za usposabljanje in mladoletniški zapor. V predkazenskem in/ali kazenskem postopku je naloga centra za socialno delo, da vzpostavi stik z mladostnikom in starši oziroma skrbniki, opravi pogovore ter posreduje poročilo o mladostnikovem funkcioniranju in

njegovih življenjskih okoliščinah policiji oziroma pravosodnim organom. Na tej točki je pomemben hermenevtični pristop strokovnega delavca, ki tako lahko uvidi celostno širšo uporabnikovo ranljivost in s tem širi področje pomoči in podpore. Nadalje tekom postopka poteka preplet medresorskega sodelovanja. Pri izvajanju vzgojnih ukrepov je meddisciplinarnost ključnega pomena za celostni pristop oblikovanja pomoči in podpore, za opolnomočenje mladoletnika, soustvarjanje rešitev ter za doseganje ciljev. Sodelovanje običajno poteka med centrom za socialno delo in mladostnikom, njegovo družino, policijo, tožilstvom, sodiščem, zastopniki ter kasneje s šolo, zdravstvenimi ustanovami, nevladnimi organizacijami in institucijami, kamor je mladostnik lahko nameščen. Pomembno pa je izpostaviti tudi interno meddisciplinarno sodelovanje med zaposlenimi na centru za socialno delo, z namenom zagotavljanja koristi in zaščite mladoletnikov; ob tem pa tudi razvejanosti pomoči in raznolikosti strokovnih mnenj. Izhajajoč iz dognanj, da je socialna pedagogika veda, ki povezuje in prepleta različne discipline in s tem že v toku svojega razvoja naslavlja multidisciplinarnost, mi pri delu z mladoletnimi storilci prekrškov in kaznivih dejanj predstavlja temeljno izhodišče za koordinacijo medresorskega sodelovanja za širjenje pomoči in podpore mladim.

Mateja Žan Turk

Reševanje kompleksnih izzivov v socialni pedagogiki in oblikovanju

Socialna pedagogika in oblikovalsko razmišljanje (Design thinking) sta dva pristopa, ki sta si na prvi pogled popolnoma različna, a ob podrobnem poznavanju obeh, lahko hitro ugotovimo, da je temelj socialne pedagogike tisti, ki je gonilo razvoja tudi pri oblikovanju. Pomen empatije in razumevanje potreb posameznika, skupno delo z uporabniki za iskanje skupne rešitve, celostni pristop k problemu ter večno preverjanje, ali je rešitev najboljša za dano situacijo, ni lastna le socialni pedagogiki. Empatija je v socialni pedagogiki temelj delovanja in vključuje razumevanje socialnih, čustvenih in kognitivnih potreb posameznika. Pri oblikovalskem pristopu pa brez empatije ni mogoče razumeti uporabnikovih potreb in želja, na podlagi katerih se oblikuje produkt ali storitev. Tako socialna pedagogika kot oblikovanje cenita lastno izkustvo in proces ponavljanja. Pri oblikovalskem razmišljanju se to izkaže v ustvarjanju prototipa in njegovega testiranja s končnimi uporabniki, da dobimo povratne informacije, ki se nato uporabijo za izboljšanje rešitve. V socialni pedagogiki to vključuje preizkušanje različnih strategij in pristopov s posamezniki ter prilagajanje pristopa glede na njihov odziv. Pri obeh disciplinah so končni uporabniki ves čas aktivno vključeni v proces ustvarjanja rešitev. Obe disciplini uporabljata celovit pristop k reševanju problemov in priznavata, da so posamezniki kompleksni in večplastni ter da bi morale rešitve upoštevati vse vidike njihovega življenja. Pri oblikovalskem razmišljanju je ustvarjalnost bistvenega pomena za iskanje inovativnih rešitev problemov, vključuje razmišljanje zunaj okvirov ter raziskovanje novih idej in pristopov. Enako je v socialni pedagogiki ustvarjalnost bistvena za iskanje novih in inovativnih načinov za podporo posameznikom in razvoj družbe. Empatija, sodelovanje, pomembnost lastnih izkušenj posameznika in sprejemanje odgovornosti, ustvarjalnost pri iskanju rešitev, vse to so teme, ki so socialnim pedagogom pri njihovem delu osnova delovanja. A so osnova delovanja tudi pri mnogih drugih disciplinah. In s tem zavedanjem lahko socialni pedagogi uspešno rešujemo kompleksne izzive današnjega časa tudi zunaj našega področja.

Okrogla miza

Tina Kralj, Ema Fene, Hermina Knuplež, Maja Povoden, Vanja Žmak, Mirjana Horvat Pogorelec

Medinstitucionalno sodelovanje nasproti strokovnemu tribalizmu

Tina Kralj

Uvod

Tema medinstitucionalnega sodelovanja je, se mi zdi, pogosta tema v naših, socialno pedagoških krogih, saj večinoma delujemo timsko. Pri svojem delu se namreč srečujemo v različnih prostorih in z različnimi strokovnjaki. O tem se pogosto pogovarjamo, veliko slišimo in se nam včasih zdi že »obrabljeno«. Vendar se je o meddisciplinarnem sodelovanju pomembno pogovarjati, še posebej v času, ko se na posameznem področju dogajajo spremembe, ko se način dela bistveno spreminja, ko spremembe prihajajo »od zgoraj« in postopki še niso popolnoma jasni...

Področje, ki je bilo v zadnjem obdobju podvrženo bistvenim spremembam, je tudi področje institucionalne vzgoje za otroke in mladostnike s čustvenimi in vedenjskimi težavami. Sprejeta sta bila dva zakona, ki sta bistveno posegla v postopek obravnave teh otrok in mladostnikov, in sicer:

- sprejetje družinskega zakonika leta 2017, ko so nameščanja v Vzgojne zavode v celoti prevzela sodišča (prej so sodišča nameščala samo mladostnike s kaznivimi dejanji);
- sprejetje ZOOMTVI leta 2020, ki je Vzgojne zavode preoblikoval v »Konzorcije Strokovnih centrov«, ki regijsko sprejemajo otroke in mladostnike.

V obravnavo otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami je bilo tako vključenih še več institucij in državnih resorjev, katerih »odnos« še ni bil popolnoma definiran in je v samo obravnavo vnašal veliko nejasnosti, bilo je veliko t. i. »neobstoječe prakse«. Tudi sama pričakovanja do Strokovnih centrov so se spremenila, oblikovati so se začeli novi programi.

Zato smo zelo veseli, da lahko na okrogli mizi gostimo sodelujoče iz različnih področij, ki pomembno sooblikujejo prakso obravnave otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in skupaj razmišljamo o tem, kako bi sodelovanje med institucijami moralo potekati in izpostavimo, kje so težave.

Ema Fene

Pogled mobilne socialne pedagoginje na multidisciplinarno sodelovanje

Multidisciplinarnost je stalnica v mojem vsakdanjem delu. Otrokom s posebnimi potrebami nudim dodatno strokovno pomoč na različnih šolah in tudi v vrtcih. Otroci, ki jih imam v obravnavi, so stari od 3 do 15 let. Večina imajo težave na čustvenem in vedenjskem področju. Velikokrat pa gre tudi za kombinirane motnje, kjer se ob čustvenih in vedenjskih težavah pojavljajo tudi ADD/ADHD, disleksija, spektroavtistična motnja, govorno jezikovna motnja itd. Vsakodnevno sodelujem z učitelji, vzgojitelji in svetovalno službo. Prav tako sodelujem tudi z drugimi izvajalkami dodatne strokovne pomoči - specialnimi pedagogi, inkluzivnimi pedagogi, psihologi, pedagogi in logopedi.

Na svoji, skoraj že dve desetletji dolgi poklicni poti, sem se že dvakrat soočila z oddajo otroka v vzgojni zavod. V obeh primerih je bilo prisotno tesno sodelovanje z drugimi institucijami (CSD, krizni center, kriminalisti-policija, strokovni center Maribor idr.). Oba otroka sta bila nastanjena za kratko obdobje tudi v kriznem centru. V obeh primerih sem pogrešala tesno sodelovanje kriznega centra s šolo. Ni bilo prenosa informacij, kako otrok funkcionira pri njih in kako pri nas v šoli. Prav tako nismo bili obveščeni, kakšno rešitev iščejo za otroka oziroma za kaj si prizadevajo. Sodelovala sem tudi s strokovnim centrom Maribor, vendar le posredno, preko svetovalne službe na šoli. Kot

možnost izboljšave vidim, da bi lahko CSD-ji, strokovni centri, krizni centri idr. več sodelovali tudi z izvajalci dodatne strokovne pomoči, saj ti pogosto bolje poznajo otroka (z njim delajo tudi štiri ure na teden) kot svetovalni delavci.

Pri svojem delu se velikokrat najdem v zelo različnih vlogah. Otroku sem velikokrat neke vrste terapevt, učitelj vseh šolskih predmetov, vzgojitelj, logoped, specialni pedagog, psiholog, zdravnik, »nadomestna mama«..., kar dokazuje dejstvo, da je delo socialnega pedagoga že samo po sebi multidisciplinarno in zahteva stalna izobraževanja ter izpopolnjevanja na več področjih.

Hermina Knuplež

Pogled socialne delavke, zaposlene na centru za socialno delo, na medinstitucionalno sodelovanje

Z uveljavitvijo Družinskega zakonika in Zakona o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v vzgoji in izobraževanju, se pri delu soočamo z več spremembami. Odločanje o nameščanju otrok je iz centrov za socialno delo prešlo na sodišča, pri nameščanju pa smo praviloma vezani na regijo. Za naš center to pomeni, da otroke nameščamo v Strokovni center Mladinski dom Maribor in Strokovni center enota dom pri Osnovni šoli Veržej. Nameščamo otroke in mladostnike s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami po Družinskem zakoniku in mladostnike s kaznivimi dejanji po Kazenskem zakoniku. V kolikor ocenimo in utemeljimo namestitev otroka oziroma mladostnika v drugo regijo, je to možno, vendar se v zadnji letih pojavlja problem prezasedenosti vseh strokovnih centrov.

Vsi deležniki se strinjamo, da imajo otroci in mladostniki, ki jih nameščamo, vedno več težav, motenj (težje oblike vedenjskih motenj, osebostne motnje v nastajanju, samopoškodovalno vedenje, suicidalnost...), kar kaže na potrebo po odpiranju specializiranih in intenzivnih skupin ali na potrebo po preoblikovanju obstoječih skupin. Istočasno je intenzivnejša tudi potreba po medinstitucionalnem sodelovanju, saj lahko le v sodelovanju sledimo največji koristi otroka. To od nas zahteva poznavanje pristojnosti vseh vpletenih, razumevanje morebitnih omejitev in zaupanje, da bo vsak od nas korektno opravil svojo vlogo.

Center za socialno delo kot predlagatelj ukrepov za varstvo koristi otrok je največkrat sklicatelj, pobudnik medinstitucionalnega sodelovanja pred namestitvijo otrok in mladostnikov. Sodelujemo s predstavniki šolstva, zdravstva, policije, nevladnih organizacij idr. Po namestitvi je v glavnem pobudnik medinstitucionalnega sodelovanja Strokovni center. Pri tem se pojavijo tako prednosti

kot tudi slabosti takšnega sodelovanja. Kot prednosti, ki vodijo do boljših rešitev, bi izpostavila različne načine razmišljanja, več informacij, različna znanja, različne sposobnosti, kar nam vsem omogoča nove poglede in spoznanja. Kot slabost pa razpršeno odgovornost, ki lahko vodi tudi do prelaganja odgovornosti.

Medinstitucionalno sodelovanje bi moralo dopuščati enakovrednost članov in medsebojno spoštovanje, plemenitenje, saj je v osnovi namenjeno iskanju najustreznejših oblik pomoči otroku, njegovi družini in vsem, ki so vključeni v delo z njimi. Zato mora biti namen vedno jasen, vsak član pa mora poznati zakonske podlage (ki so velikokrat tudi omejitve), strokovne kompetence, ob tem pa mora biti predvsem človek, z dobro razvitimi komunikacijskimi spretnostmi.

Maja Povoden

Pogled socialne pedagoginje, zaposlene v stanovanjski skupini Strokovnega centra Mladinski dom Maribor, na medinstitucionalno sodelovanje

Z novim zakonom (ZOOMTVI) so se prej specializirani vzgojni zavodi in mladinski domovi po Sloveniji regijsko omejili. Poskrbeli bi naj za celo paleto otrok s čustvenimi in vedenjskimi težavami ter motnjami, kar pomeni, da so sedaj kot strokovni centri dolžni sprejemati vse otroke in mladostnike znotraj regije in zanje razvijati primerne programe. Razvoj programov strokovnih centrov bolj ali manj uspešno sledi potrebam in problematiki, odvisen pa je tudi od tega, koliko obstoječih zavodov oz. programov je bilo že prej v regiji, ki jo sedaj pokrivajo.

Pričakovanja zunanjih institucij so velika, predlogi centrov in sklepi sodišč prihajajo, za njimi tudi otroci. Večkrat jih, zaradi pomanjkanja ustreznih programov ali zasedenosti le teh, nameščamo glede na prazne postelje in čeprav strokovni delavci dvomimo, da lahko otrokom program npr. stanovanjske skupine z zgolj pedagoškim kadrom nudi, kar potrebujejo. V stanovanjskih skupinah smo namreč le vzgojitelji tisti, ki v celoti poskrbimo za eksistencialno, emocionalno in pedagoško oskrbo otroka oz. mladostnika.

Pri svojem delu v prvi vrsti sodelujem s centrom za socialno delo, s šolami v okolju in zdravstvenimi službami. S poročili obveščamo tudi sodišča in se udeležimo narokov. Menim, da lažje meddisciplinarno sodelujem z nekom, če nama uspe uskladiti pričakovanja in imam občutek, da obstaja zanimanje za naše delo ter poznavanje institucije. Kadar obstajajo nerealna pričakovanja ali odnos, kjer se poudarja »vi ste dolžni, vi morate, za to ste ustanovljeni«, kadar ni zaupanja in razumevanja, mi takšno sodelovanje predstavlja izziv.

Razlogi za namestitev k nam se lahko pojavijo tudi pri otrocih iz avtističnega spektra, pri otrocih z duševnimi motnjami, pri duševno bolnih otrocih, odvisnikih... V stanovanjske skupine tako prihajajo tudi otroci s kombiniranimi motnjami, katere presegajo meje socialno pedagoške stroke. Zato občutim, da z nastankom strokovnih centrov, vzgojitelji v stanovanjski skupini postajamo »multipraktiki«, ki bi se morali nenehno izobraževati in strokovno izpopolnjevati ter tesno sodelovati z ostalimi institucijami, da bi lahko sledili kompleksnim potrebam otrok in mladostnikov.

Vanja Žmak

Medinstitucionalno sodelovanje skozi prizmo dela z zasvojenimi osebami v Programu za preprečevanje in obravnavo zasvojenih Maribor, NIJZ OE Maribor

Nacionalni inštitut za javno zdravje v okviru omenjenega programa že 27 let deluje na področju zasvojenosti, prepovedanih drog, preventivnega dela ter znanstvenega in strokovnega raziskovanja omenjenega področja.

Naše delo v korist uporabnika je zelo povezano s strokovnjaki s področja šolstva, socialnega varstva, zdravstva, sodstva ter policije. Posamezniki, ki pri nas iščejo pomoč, prihajajo s kompleksnimi težavami, ki jih je moč uspešno odpravljati le z dobrim sodelovanjem vseh vpletenih.

Sama v okviru svetovalnega procesa veliko sodelujem prav z Mladinskim domom, izpostavila bi Enoto Slivnica, ki so se izkazali kot nenadomestljiv partner v našem procesu dela.

Izkazalo se je, da igra pomembno vlogo predvsem angažma strokovnih delavcev doma, saj lahko le na ta način zagotovimo ustrezno obravnavo ter sodelovanje oziroma upoštevanje nasvetov za trajno abstinenco. Nenazadnje domsko okolje simulira domače okolje, v katerem se mogoče prvič naš uporabnik srečuje s hišnimi pravili ter upoštevanjem dogovorov.

Vendar se pa sodelovanje tu ne konča. Izjemnega pomena so multidisciplinarni timi, preko katerih stečejo dogovori glede strategije obravnave posameznega mladostnika, pri čemer vsak član tima doprinese k dobremu izidu obravnave.

Veseli me, da lahko na okrogli mizi spregovorimo o medsebojnem sodelovanju, saj le na tak način dosežemo delo v korist uporabnika vseh naših storitev.

Mirjana Horvat Pogorelec

Medinstitucionalno sodelovanje nasproti strokovnemu tribalizmu

„Otroci so naše največje bogastvo“ je rek, ki so ga govorili že naši stari starši. Njegovega pomena se dolgo nisem zavedala. Šele sedaj, ko sem sama starš, razumem njegov pomen in vem, da še kako drži, kot tudi drži rek, da noben čas preživet z otrokom, ni izgubljen čas.

V današnji dobi, ko nam tehnologija diktira tempo življenja, ko tehnologija sega v vsako, še najintimnejšo sfero našega življenja, je čas preživet z otrokom še posebej pomemben. Pogosto se sprašujem, kje so časi, ko so družine večere preživljale ob skupnem druženju z otroki, ob pogovoru in igranju družabnih iger. Namesto tega danes družine prosti čas preživljajo v družbi vsak svojega telefona ali računalnika in namesto pogovora z otrokom, le tega prepuščajo tehnologiji. Posledice tega pa se že kažejo v družbi. Število otrok, ki potrebuje namestitev v institucijo ali k tretji osebi, iz leta v leto narašča.

S temi problemi so se do uveljavitve Družinskega zakonika ukvarjali predvsem CSD in strokovni centri. Z uveljavitvijo Družinskega zakonika se je pristojnost tudi iz teh področij prenesla na sodišča, CSD pa postavlja v povsem novo vlogo, v vlogo predlagatelja postopka za varstvo koristi otrok. Z novimi vlogami, ki nam jih je prinesel Družinski zakonik, se je pričelo še dodatno poglobljeno sodelovanje med CSD in sodišči, ki se v okviru Oddelka za družinsko sodstvo Okrožnega sodišča v Mariboru izvaja tudi preko delovnih srečanj in posvetov. Na njih izmenjujemo informacije, izkušnje in sprejemamo smernice za naprej. V letošnjem letu smo delovno srečanje razširili še na Strokovni center Maribor, s katerim tudi zelo dobro sodelujemo. V takšnih srečanjih in posvetih vidim institucionalno sodelovanja, ki je zelo pomembno za varstvo koristi otrok, saj bogati naša znanja, omogoča razumevanje in sprejemanje različnih vidikov in pristopov, omogoča ustvarjanje novih rešitev, povečuje kakovost in kvaliteto dela ter spodbuja osebno in profesionalno rast. Čeprav je naše institucionalno sodelovanje zelo dobro, bi ga bilo mogoče z dodatnimi izobraževanji, usposabljanji, razvijanjem medosebnih veščin, z dodatno izgradnjo zaupanja, odprtostjo in prilagoditvijo še izboljšati, vse z namenom varovanja koristi otrok, ki so najbolj ranljivi del naše družbe.

Samo z roko v roki bomo v teh „težkih“ časih, ko osebni odnosi in medsebojna povezanost „podlegajo“ tehnologiji, lahko v največji možni meri zagotavljali koristi otrok, ki so bili in ostajajo naše največje bogastvo.

ETIČNI KODEKS DELAVCEV NA

PODROČJU SOCIALNE PEDAGOGIKE

I. Uvod

Socialna pedagogika je stroka, ki proučuje, razvija ter izvaja delo z ljudmi in pri tem upošteva njihovo življenjsko okolje. Osrednji model vzgojnega dela danes socialna pedagogika dopolnjuje, razširja oz. nadgrajuje z različnimi oblikami preventivnega, kompenzatornega, razvojnega in integrativnega dela.

Namen socialno pedagoškega dela je pomagati posamezniku pri razvijanju njegovega aktivnega, ustvarjalnega odnosa z okoljem, prispevati k njegovemu polnejšemu vključevanju v okolje, ga opolnomočiti po poteh opogumljanja, usposabljanja, podpiranja ter usmerjanja k polnejšemu uresničevanju njegovih temeljnih potreb, razvoju njegovih potencialov in predvsem v smeri sožitja s samim seboj in s svojim okoljem. Pri tem izhaja iz posameznikovih temeljnih potreb, želja, osebnih in okoljskih potencialov oz. značilnosti njegovega specifičnega socio-kulturnega okolja. Posameznika vodi k temu, da bi življenje živel polno in za sebe smiselno.

Socialno pedagoško delo temelji na osebni odnosu. Po spoznanjih različnih temeljnih strok odnos predstavlja možnost za bolj polno in celovito doživetje samega sebe in je s tem eden od najučinkovitejših medijev za razvijanje novih vzorcev doživljanja in vedenja. Na profesionalne odnose, v katere strokovnjak pri delu z ljudmi vstopa, vplivajo osebne, kulturne in druge značilnosti vseh vpletenih oseb. Na odnos tako s svojo osebnostjo in strokovno usposobljenostjo strokovnjak ključno vpliva. Osebnostni vidik vključuje njegovo zavestno in izvenzavestno čustveno dogajanje, motivacijo, sposobnost ustvarjanja medosebnih odnosov, značaj, stališča in prepričanja ter duhovno razsežnost. Ker je osebnostni vidik pri ustvarjanju profesionalnega odnosa tako pomemben, je potrebno, da strokovna usposobljenost poleg znanj in metod v ožjem pomenu besede, vključuje tudi pripravljenost - motiv in znanje, za reflektiranje svojega dela ter odprtost za socialno učenje, razvijanje občutljivosti za socialna dogajanja.

Socialna pedagogika se zaveda prepletenosti ter vzajemne povezanosti posameznika in njegovega socialnega okolja. Zato se usmerja tudi v delo s skupinami in posameznikovimi socialnimi mrežami, vpliva na razvoj in spreminjanje institucij ter javno deluje in se zavzema za ustvarjanje pogojev za človekov polni razvoj. Pri tem se posebej usmerja na izrazite šibke, prikrajšane, ogrožene oz. ranljive posameznike ter skupine.

II. Koga kodeks zavezuje

Etični kodeks socialne pedagogike zavezuje poklicne in nepoklicne delavke, ki delajo na področju socialne pedagogike.

III. Usmerjevalna vloga etičnega kodeksa

Etični kodeks delavce na področju socialne pedagogike podpisnike zavezuje k etičnemu ravnanju, usmerjenemu v najboljše dobro ljudi, s katerimi delajo, v nadaljevanju "uporabnikov". "Najboljše dobro" uporabnic oz. uporabnikov pa ni nekaj stalnega ali trdno določenega, pač pa ima v vsaki posamezni situaciji edinstvena izhodišča in edinstveno vsebino. Socialni pedagog je torej vselej znova pred izzivom, da s svojim znanjem in človeško naklonjenostjo obravnava vsakega posameznika kot enkratno individuum in jemlje vsako situacijo kot tako, ki se še ni zgodila.

Etični kodeks naj bi delavcem na področju socialne pedagogike ne služil le kot usmeritev in podpora pri njihovem delovanju ter profesionalnem razvoju, pač pa tudi kot zaščita pred neupravičenimi zahtevami njihovega delovnega ter širšega okolja.

IV. Splošna izhodišča

Socialni pedagog pozna in upošteva pravice uporabnikov. Te pravice so utemeljene v mednarodni deklaraciji o človekovih pravicah, konvenciji OZN o otrokovih pravicah, deklaraciji o psiholoških pravicah otrok ali drugih konvencijah, ki se smiselno nanašajo na delo socialnega pedagoga.

Socialni pedagog dela po svojih najboljših močeh, se etično odloča v najboljše dobro uporabnikov ter prevzema za svoje delo polno odgovornost.

Kadar je v situaciji, da mora izbirati med najboljšim dobrim uporabnika ter interesi ali zahtevami svoje ustanove (ali drugih subjektov), se odloča za korist uporabnika, ki mu je etično prvenstveno zavezan.

Socialni pedagog izhaja iz človekoljubnosti, ki se kaže v spoštovanju življenja, veri v človekovo rast, razvoj oz. zmožnost spreminjanja, v spoštovanju njegove edinstvenosti in osebne svobode ter v zavedanju, da različnost človeštvo bogati. Zaveda se ključnega pomena optimizma in ljubezni.

Socialni pedagog se zavzema za take standarde dela, ki uporabnikom zagotavljajo optimalne pogoje za razvoj njihovih zmožnosti.

Socialni pedagog se zaveda vrednosti in čudovitosti vsega živega ter človekove povezanosti in usodne soodvisnosti z vsem živim in neživim okoljem. Pri svojem delu tako sledi viziji, da bi prihajajočim generacijam zapustil/a svet, v katerem je vredno živeti. K temu usmerja in spodbuja tudi druge ljudi.

Socialni pedagog skrbi, da uporabnika zaradi kakršnihkoli razlogov ne diskriminira in ga zagovarja, če ga diskriminirajo drugi. Prizadeva si za uresničevanje pravic vseh do enakih možnosti.

V. Odgovornost socialnih pedagogov v odnosu do posameznih skupin

Odgovornost do uporabnikov

spoštovanje

Socialni pedagog dela v dobro posameznika, ki mu v okviru profesionalnega odnosa nudi sprejemanje, razumevanje, podporo, svetovanje in druge oblike pomoči. Pri tem izhaja iz človeka, ki mu nudi pomoč, spoštuje njegovo avtonomnost in verjame vanj.

Socialni pedagog spoštuje telesno in duševno integriteto ter dostojanstvo uporabnikov, njihovo telesno in duševno enkratnost in dostojanstvo.

Socialni pedagog si pri načrtovanju in izbiri delovnih pristopov prizadeva razumeti in sprejema svojevrstnost vsakega posameznika.

Socialni pedagog varuje uporabnika pred vplivi komercialnih pritiskov svojega delovnega oz. širšega okolja.

Socialni pedagog varuje zaupane podatke kot poklicno skrivnost.

Socialni pedagog spoštuje zasebnost ter zasebni prostor uporabnikov ter jih varuje pred posegi tretjih oseb.

Socialni pedagog ohranja ustrezno mejo med osebnimi in strokovnimi odnosi.

V primeru, da socialni pedagog uporabnikom ni v celoti kompetenten pomagati, poišče pomoč med svojimi kolegi ali v drugih službah.

Socialni pedagog skrbi, da pravice uporabnikov niso ogrožene s posegi različnih drugih strokovnjakov, strokovnih služb in institucij.

participacija

Socialni pedagog gradi na odnosu zaupanja. Zato dejavno ustvarja pogoje, da se tak odnos lahko razvije.

Pri načrtovanju in izvajanju dela izhaja iz uporabnikovih zaznav in teženj. Zato sistematično posveča pozornost spoznavanju le teh ter spoštuje in upošteva njegove pobude, neguje stik z njim.

Socialni pedagog nudi pomoč pri zagovarjanju interesov uporabnika, pomaga pri izražanju njegovih mnenj, potreb in želja.

Socialni pedagog vsakemu uporabniku nudi možnost izbire.

Socialni pedagog uporabnika uči vseh potrebnih spretnosti in znanj, ki povečujejo njegove možnosti participacije ter s tem povečujejo njeno/njegovo samostojnost.

Socialni pedagog odpira realne možnosti za uporabnikovo participacijo (za to, da si ta v čim večji meri sam oblikuje življenje), ščiti prostor njegove aktivnosti .

Socialni pedagog skupaj z uporabnikom spremlja uresničevanje dogovorov in skupaj z njim vrednoti svoje delo.

Socialni pedagog seznanja uporabnika z njegovimi pravicami, dolžnostmi in realnimi možnostmi.

Odgovornost do samega sebe

profesionalni in osebni razvoj

Socialni pedagog skrbi za svoj stalni profesionalni razvoj; tekoče spremlja razvoj profesije, posebno na svojem delovnem področju; uvaja nove metode dela ter deluje v skladu s tekočimi strokovnimi dognanji.

Socialni pedagog se po svojih močeh in interesih udeležuje v izpopolnjevanju, dodatnem izobraževanju in raziskovalnem delu ter s tem povečuje lastno profesionalno kompetentnost ter prispeva k razvoju profesije.

Socialni pedagog skrbi za svoj celostni razvoj.

Socialni pedagog svoje izkušnje pri delu sproti reflektira na osebni nivoju, po možnosti pa tudi na nivoju skupine.

Socialni pedagog spodbuja razvoj in oblikovanje skupin in oblik dela, ki mu znotraj delovnih nalog, katere opravlja, omogočajo psihohigieno (podporne, intervizijske oz. supervizijske skupine...).

Socialni pedagog si s pomočjo evalvacije razjasnjuje svoje početje in s tem krepi svoje osebne in profesionalne kompetence ter jača svojo poklicno identiteto.

Socialni pedagog spoznava in spoštuje lastne (osebne in profesionalne) meje in jih tudi jasno izraža.

Socialni pedagog se je v položaju konflikta vlog, ko različni posamezniki oz. ustanove od njega pričakujejo različne stvari, dolžan opredeliti in zjasniti.

Odgovornost do stroke

Socialni pedagog se zavzema ter s svojim delom ustvarja visoke standarde socialno pedagoškega dela ter ustrezne delovne pogoje.

Socialni pedagog pošteno in odgovorno uporablja tuje znanstvene dosežke in spoznanja ter spoštuje avtorske pravice.

Zavzema se za dostopnost informacij ter spoznanj s področja svojega dela.

Odgovornost do ustanove, kjer je socialni pedagog zaposlen

avtonomija

Socialni pedagog dosledno ločuje, kdaj govori ali deluje v imenu ustanove in kdaj izraža svoje lastno stališče.

Kadar je v situaciji, da mora izbirati med interesi svoje ustanove ter načeli poklicne etike, daje prednost poklicnim etičnim načelom, s tem da nastali etični konflikt jasno izrazi v kolektivu in tvorno prispeva k njegovi razrešitvi.

V primeru konflikta, ki je znotraj določene ustanove nerešljiv, poišče možnost reševanja konflikta zunaj nje, pri častnem razsodišču oz. drugih za to pristojnih ustanovah oz. posameznikih.

sledenje / lojalnost

Socialni pedagog spoznava, spoštuje in uresničuje program ustanove, v kateri je zaposlen, prizadeva si dosegati njene cilje.

Socialni pedagog razjasni in v potrebnih meri uskladi svoje ravnanje, glede na cilje in usmeritve ustanove.

Nesporazume rešuje v odkritem dialogu znotraj ustanove.

Socialni pedagog je v javnosti do svoje ustanove lojal in s svojim delovanjem prispeva k njenemu ugledu.

Odgovornost do sodelavcev

sodelovanje

Socialni pedagog si prizadeva za sodelovanje in medsebojno pomoč med ljudmi, s katerimi dela.

Socialni pedagog svoje postopke in dejanja s sodelavci medsebojno usklajuje.

Socialni pedagog nastopa interdisciplinarno - se povezuje s pripadniki tudi drugih strok, z njimi enakovredno izmenjuje mnenja, jih seznaja s svojim poklicnim ravnanjem in pri svojem delu upošteva njihova znanja in ugotovitve (v kolikor se to ne izključuje z interesi uporabnikov).

jasnost odnosov

Socialni pedagog skrbi za jasne odnose v delovnem kolektivu, spodbuja in ohranja dialog med sodelavci in je jasen pri izražanju svojih stališč.

Socialni pedagog nesporazume s sodelavci razčišča diskretno in dosledno.

podpora

Socialni pedagog nudi pomoč in oporo novincem v kolektivu, študentom na praksi ali prostovoljcem.

Socialni pedagog spoštuje strokovno in osebnostno usmeritev svojih sodelavcev.

Socialni pedagog daje in sprejema od sodelavcev pomoč in oporo v različnih (konfliktnih) situacijah.

Socialni pedagog se zavzema za tiste sodelavce, ki so v težavah, ker so ravnali po svoji lastni presoji, s katero pa se sam nujno ne strinja.

Odgovornost do drugih institucij in strokovnih delavcev, vpletenih v obravnavo

Socialni pedagog spodbuja ter pospešuje potreben pretok informacij in sodelovanje med posameznimi ustanovami oz. posamezniki.

Socialni pedagog spoštuje etična načela in strokovno znanje drugih profesij.

Socialni pedagog se v primeru nesporazumov med posameznimi vpletenimi jasno opredeli, načeloma pa si prizadeva v dialogu poiskati rešitev, optimalno za svojega uporabnika.

Odgovornost do uporabnikovih bližnjih

Socialni pedagog se zaveda ključnega pomena dogajanja znotraj družine oz. druge oblike skupnega življenja, v kateri uporabnik živi ter to pri svojem delu upošteva.

Odpira in spodbuja dialog z uporabnikovimi bližnjimi.

Prisluhne njihovim opažanjem, se pred odločitvami z njimi posvetuje ter upošteva njihove želje in nazore, v kolikor je to tudi v skladu z interesi uporabnika samega.

Odgovornost do širšega okolja, javnosti

Socialni pedagog prispeva k obveščenosti, razumevanju in ozaveščenosti strokovnih dognanj, rezultatov raziskav in delovanja prakse v javnosti.

Deluje v smeri prepoznavanja in promoviranja pravic uporabnikov v javnosti in s tem omogoča sprejemanje različnosti ter dviganje nivoja tolerance v družbi.

Socialni pedagog je pri sporazumevanju z mediji preudaren in dosleden.

Od družbe zahteva ustrezne pogoje za optimalno življenje svojih uporabnikov.

Socialni pedagog podpira politiko in zakone, ki po njegovi profesionalni presoji prispevajo k dobrobiti njegovih uporabnikov in odklanja takšne, ki niso v skladu z njegovimi profesionalnimi prepričanji.

* * * * *

Dobro življenje ni nekaj splošnega, serijsko izdelanega, temveč si ga ljudje ukrojimo 'po meri'. Sleherni si ga mora ustvarjati, kakor mu narekuje njegova posameznost, ki je enkratna, neponovljiva ... in krhka. Modrost in zgled ljudi nam pri dobrem življenju lahko pomagata, ne moreta pa nas nadomestiti... (...) Po meni ti etika lahko pove le to, da išči in premišljuje s svojo glavo, svobodno in brez izgovorov: odgovorno (Salvater, 1995, s. 160-161).

Opomba: jezikovna moška oblika (delavec, uporabnik itd.) v besedilu kodeksa se nanaša na oba spola!

Osnutek etičnega kodeksa je bil obravnavan na dveh kongresih oz. študijskih srečanjih Združenja za socialno pedagogiko v letih 2000 in 2001, nato pa sprejet na Občnem zboru Združenja za socialno pedagogiko dne, 15. 4. 2004.

KRATKE INFORMACIJE O

ZDRUŽENJU ZA SOCIALNO PEDAGOGIKO

Združenje za socialno pedagogiko je prostovoljna, samostojna nevladna organizacija z nepridobitnimi cilji. Združuje strokovnjake ali druge posameznike, ki se ukvarjajo s socialnopedagoškim delom, z vzgojo, zaščito oziroma s pomočjo otrokom, mladini in drugim skupinam. Združenje za socialno pedagogiko je edino slovensko društvo, ki s svojo dejavnostjo v celoti pokriva polje socialne pedagogike v tem prostoru.

Nameni društva so: razvijanje strokovnih in znanstvenih izhodišč socialne pedagogike; razvijanje metod in tehnik praktičnega socialnopedagoškega dela; uveljavljanje strokovnih spoznanj socialne pedagogike v razvijanju in uresničevanju socialne, šolske, kriminalne in drugih politik; obveščanje javnosti o dosežkih, možnostih in spoznanjih socialne pedagogike; uveljavljanje poklicnih standardov, poklicne etike ter poklicne avtonomije na področju socialne pedagogike; razvijanje in spodbujanje interdisciplinarnega dela in povezovanja različnih strok pri obravnavanju otrok, mladostnikov ter marginaliziranih in prikrajšanih skupin prebivalstva; prirejanje strokovnih srečanj in oblik nadaljnjega usposabljanja v obliki posvetovanj, seminarjev, konferenc, kongresov, predavanj in drugih načinov; izdajateljska dejavnost, publiciranje in spodbujanje založniške dejavnosti na področju socialnopedagoškega in drugega sorodnega strokovnega dela in drugi.

Pomembnejša strokovna srečanja Združenja v zadnjih letih so bila:

1. slovenski kongres socialne pedagogike z mednarodno udeležbo z nosilno temo: Identiteta in poklicna področja socialnopedagoškega dela, Bled, 1997.

1. študijski dnevi socialne pedagogike, Gozd Martuljek, 1998.

Seminar: Preprečevanje in razreševanje vzgojne problematike nasilja, Gozd Martuljek, 1999.

2. kongres socialne pedagogike z mednarodno udeležbo z nosilno temo: Vsakodnevno življenje – participacija uporabnikov, Škofja Loka, 2000.

Posvet: Komunikacija med mladinskimi združenji in lokalno skupnostjo, Ljubljana, 2001.

1. evropski kongres študentov socialne pedagogike, Ljubljana, 2004.

3. kongres socialne pedagogike z mednarodno udeležbo z nosilno temo: Modeli dobre prakse v socialnopedagoškem delu - strokovni izzivi v družbi negotovosti, Rogla, 2005.

4. slovenski kongres socialne pedagogike z mednarodno udeležbo z nosilno temo: Socialnopedagoška stroka – prepoznavnost – izzivi sodobnosti, Rogla, 2008.

Študentski kongres socialne pedagogike z naslovom »Sem, kar znam«, Koper, 2009.

Seminar: Aktualne metode in oblike dela z vedenjsko izstopajočimi otroki v osnovni in srednji šoli, Ljubljana, 2010.

5. slovenski kongres socialne pedagogike z mednarodno udeležbo z nosilno temo: Moči stroke, Rogla, 2011.

Delavnica »Robust Games and Exercises«, izvajalec Tony Cealy, Ljubljana, 2012.

6. kongres socialne pedagogike z nosilno temo: Tokovi stroke, Rogla 2014.

Seminar o senzoričnem gledališču z naslovom: Senzorično gledališče – izkustvo, umetnost in pedagoški medij, Celje, 2015.

Izkustveno-edukativna delavnica z naslovom: Temeljni koncepti psihološke travme, Ljubljana, 2017.

7. kongres socialne pedagogike z mednarodno udeležbo z nosilno temo: Stičišča izkušenj, Rogla, 2017.

Nacionalna konferenca z delavnico z naslovom »Mehke veščine v formalnem izobraževanju«, Celje, 2017 (v sodelovanju s Celjskim mladinskim centrom).

Predavanje poljskega profesorja Jaceka Pyżalsk-ega z naslovom »Spletno nasilje – nova podoba, a stara vsebina?«, Ljubljana, 2017 (v sodelovanju z Oddelkom za socialno pedagogiko UL PEF).

Seminar z naslovom »Vpliv zgodnjih travmatičnih izkušenj - somatski pristop podpore okrevanju«, izvajalka Elisabeth Schneider-Kaiser, Ljubljana, 2018 (v soorganizaciji z Metta.si).

Strokovni posvet Sekcije za institucionalno vzgojo: Kje nas šola žuli?, Kranj, 2020.

8. kongres socialne pedagogike z nosilno temo: Skupnost v času individualizma, na spletu, 2020.

Socialnopedagoške spletne refleksije, na spletu, 2021.

Posvet sekcije za institucionalno vzgojo: Otroci in mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi težavami v sistemu pomoči in podpore, Ljubljana, 2022 (v sodelovanju s strokovnimi delavci centrov za socialno delo).

24. srečanje sekcije socialnih pedagogov in pedagoginj v šoli z naslovom: Socialne spretnosti v osnovni šoli, Ljubljana, 2023 (v sodelovanju z IC Pika).

25. srečanje sekcije socialnih pedagogov in pedagoginj v šoli z naslovom: Intervizija s strokovno podporo: Medvrstniško nasilje, Osnovna šola Simona Jenka v Kranju, 2023.

Strokovni posvet z naslovom: Tak otrok ne sodi k nam!: Kako bi osnovali vzgojno-izobraževalni sistem, v katerem bi vsi dobro živeli?", Ljubljana, 2023 (v sodelovanju z Oddelkom za socialno pedagogiko Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani).

Študentska sekcija: Srečanje študentov in oddelka za socialno pedagogiko Univerze v Ljubljani, Ljubljana, 2023.

Študentska sekcija: Uporaba psihoaktivnih substanc med mladimi, Ljubljana, 2023.

Predavanja v okviru vsakoletne redne skupščine.

Revija Socialna pedagogika

Revija Socialna pedagogika je edina slovenska strokovna revija na področju socialne pedagogike. Redno izhaja v štirih številkah letno od leta 1997 dalje. Revija objavlja znanstvene (teoretsko-primerjalne oz. raziskovalne in empirične) in strokovne članke, prevode v tujih jezikih že objavljenih člankov, prikaze, poročila ter recenzije s področja socialnopedagoškega raziskovanja, razvoja in prakse.

Člani Združenja za socialno pedagogiko (fizične osebe) prejemajo revijo brezplačno. Ustanove/organizacije se lahko na revijo naročijo.

Člani Združenja ali naročniki na revijo postanete tako, da izpolnite pristopno izjavo oz. naročilnico in jo pošljete na naslov Združenja za socialno pedagogiko, Kardeljeva ploščad 16, 1000 Ljubljana. Obrazce in več informacij najdete na spletni strani www.zzsp.org ali nam pišite na info@zzsp.org.

9. kongres socialne pedagogike
19. – 21. oktober 2023
Hotel Planja na Rogli
Socialna pedagogika
v odsevu
sodobnega časa

